הוא עלמה וב׳ שבלי העבי והגדים אם הברחה של זאת היא לקט או על הברחה של זאת אם אינם לקט ועל שבולת א׳ משבלי העבי והגדים מי זה ומן שאינם לקט ואם זאת היא שבולת הלקט אין בדברי כלום זה לריך דוקא בשבולת האחד אומנם בשבים אינו לריך וכשיפרים הרומה ומעשר על שלשה שבלי החיוב יאמר אם הברחה של זו היא שבולת הלקט הרי אלו תרומה ומעשר על שלשה שבלי החיוב בים כאן אם אם זאת עלמה ושבלי העבי והגדים ואם הברחה של זו אינם שבולת הלקט אין בדברי כלום והנה הוא מבואר שגם על פי זה הדרך לריך שיפרים ראשון׳ ויתכה התבאר הראשון המכר בשבלת שקבע עליה ראשונה ומעשרו׳ שבלת העבי: זה דרך קל ויפה מאד ואם בלשון המלאה בספרי הרב רבינו שמשון ז״ל לא היתה כתובה תיבת כל אלא שהיה אומ׳ ומעשרות אחד ואב״ה כבר היה חפשר להסכימו עם זה על לד הדוחק ואומר שרומה לשבלת הראשונה לבד הגם שלמעלה בשמוך אמר דמשלאו בכל אחד ואחד וכו׳ וכוכתו לבאר לנו אופן מסשרשה הכו׳ גם יש ספר ישן שכתוב בו ומעשרות עבל אחת בחברתה והיא היא אמנם בתיבה כל המלאה בספרים אי אפשר לומר שכיון לכך אלא שבכל אחת ומשתיהן יש אותם הקפקות וכן ומשמע כל הלשון הן בכאן הן בספרי הראש״ם ז״ל ומכח זה כתב כ״ה וכשיעשה כן בשתיהן וכו׳ וחוצה עליו אם כן לבקש אופן אחר לייסב הלשון המכוכר אם הוא אמת . אם זה ראיתי וכתוב אל לבי לכתוב בכלל אלו הב׳ דיבים , ועתה אבקש מבבוד תורתך שבאשר בדק וחקר על דברי בהם וברמה לי להשיב האמת ובפרט בדין הראשון שמעיתי בו בראשונה ולשבתך מוזרבי כי כן תוקיף עוד לדקדק על כל שאר דברי הקובדרים ולא לשבת שתודה בהם כי זה מועל על כ״ה אם ירלה בעיבך האמבם הקבה היא לתקן מה שירלה בעיני שלריך תקון או להעביר הקולמוס עליו כי ת״ל כוכתי בזמה שאני כות׳ היא לידע ולהודיע ולשמוד כל מה שקבלה ידי בו כי רב הוא מאד מאד ולהודיע המעבר מחבר שהשיבה יד דעתי הקבלה . הארכתי בכל זה לשבת הבא בקוף קובדרי׳ כ״ה מרוב עבותבותך שבלא בשותי לא תבריע דבר כי ראיתי מהפעל וכו׳ והבך יכול ושאי מורש׳ ומרשה כי חו׳ חו׳ שאני מהפעל ברחות דברי כ״ה אדרבה אשמח ואגיל מאד כי תבבה לך בית מדות וכי הבלה בשמעלו׳ עשר ידות בשירי ידידות לילה אקוס להודות :

כאם יושב ירושלם . כאבה בשבדון מהבים . כי ירלה חרבות בית מקדשם שביב .

הבעיר **לוי** בבמהר״ר **יעקב** ן׳ חביב זלה״ה .

מעשה בראובן שבחשד לרולח ולרשע ובשאל עליו בעל ריבו מה דינו ולא עלתה התשובה כל הלורך לבעמים מתחלפים .

לבמה״ר **יצחק קורקוס** וכו׳ .

קיז) **עמד** השואל בבית המדרש ושאל שאלה לפני חבמי הדור שאלה מסיקי שמעתא׳ אליבא דהלכתא על יושבה ותלה . וזו היא שאלה ראובן חוחזק לבעל תורה וכהן וילא עליו קול זה כמה שבים אין תפש לבעל אחד מעבת שבירו והבאו הבאות מרלות בק״ב בק״ב אחד לבעותיו בעבבה שבבב מביתו דבר מה עד שילא דם מפיו וכפל הבער לבעה ומקום ההבאות בפחו והי׳ יולא מהם לחם קרוחה . וב׳ רופאים אחד יהודי ואחד בוי מרפאים אותו ולא עלה בידם רפואתם ועמד בבעה כמו עשרים יום והבער הלך לו לעולמו ומיי לרבבן שבב ובאותו פרק קבא דבא פסיק היה לפי העדות שמעידים בני אדם איך פלוני כהן הרג את הבפש . גם כהן לאבי הבער כך וכך דינרי זהב כדי שלא יהיה קובל עליו לפני דייני אומה העולם : גם פרע כל התרופות שהולרך לאותו חולי גם לרופאים פרע שכרם והוליא הוצאות התבריכים ומשלו ולתוספת כבוד מלבפת אחד לבן חשובה ולהיות שאותו הקול עמד כמה ימים בתוך הקהל הרבה בני אדם מהמקום שהיה מתפלל בו היו מרבכים אחריו שלא ישא את כפיו ומשום כהן שהרג את הבפש לא ישא את כפיו כאשר יתבאר בשמוך . ולפי הבשמע באותו פרק היה כאן רב אחד מרבני הקהל הרשומים ופשפש ולא מלא עדות ברור לשמוך עליו לפושטו והעמידו לכהן ההוא בחזקתו ולפי הבשמע כה׳ פסק דין על כך אבל לא בחפרסם לפי דעת קצת מבני הקהל שפיה מתפלל בחברתם . אחר הדברים האלה הירע מעשה אחר מבוער על ידו בר״מ ביום הסבת בבית קרובתו כפלו עצבות ביבו ובין אשה אחת שמה רבקה נודעת היום אצל הקהל ועמד עליה בלף ובחתה והיא מעוברת והבה אותה הבאה אחת ברגלו באמצע גופה ולא ממנה מיד דם הרבה וביעל דבורה מחמת הבאלה ונפלה למעה . ובמעשה זה יש שני עדים בשרים . אחרי זאת היתה לו מעבה אם בעל תורה עניו ובישן וחיתה ביביהם קבעה והסכימו להלוך לפני הדיין ויהי המה הולכים והלים הם הוליא סכין מתחת ידו ואמר לו ראה בשבי׳ הזה אהרוג אותך אם אחחייב בדין וכראות בע״ד כך בברה עליו חרון אפו והוא מלומד להכות לבני אדם מבת מות ומבות אחרות הוכרח להתפבר עמו ובמעשה זה לא היו עדים בדבר באותה שעה אבל בהיותו במקום אחד של בכופיא גדולה של ח״ח וראשי הקהלו׳ מתקוטע ומבייש לאחרים הסינו עליו הוצאת הסכין שהוליא על בעל תורה והשיב כן הוא האמת שהוצאתי סכין עליו אבל הסבה היתה לפי שלא היה רולה לפרוע לי מה שהיה חייב לי . באותה כבופיא עלמה דבש רב אחד מרשומי הקהל על אשה אחת אשה גדול הדור ואחר שסיי׳ דרושו ועמד ובזה אותו בזיזות וקלונות לא יכילם ספר מבלי היות לו שעבה עמו ולא בתקרבה דעתו רלינו הרע בזה שבזה וחירף אותו באותה בכופיא אלא שלאחרתו הלך בבל הקרים והיה מבזה אותו בפני כל העולם . באותה כבופיא הרים ידו כבד בעל תורה והכהו על פניו עד שהפיל המלבפת מעל ראשו ובשאר ראשו מגילה מהמעשים שעשה באותה כבופיא כמעט רב הקהל עדים בדבר . לי באותה כבופיא ה״ה אותו בזיזות גדולים יען הייתי מוכיחו ולמחרתו שלח אלי מי׳ קרוצו לאמר אין בזה בבוש

אין עלמה וב׳ שבלי העבי והגדים אם הברחה של זאת היא לקט או על הברחה של זאת אם אינם לקט ועל שבולת א׳ משבלי העבי והגדים מי זה ומן שאינם לקט ואם זאת היא שבולת הלקט אין בדברי כלום זה לריך דוקא בשבולת האחד אומנם בשבים אינו לריך וכשיפרים הרומה ומעשר על שלשה שבלי החיוב יאמר אם הברחה של זו היא שבולת הלקט הרי אלו תרומה ומעשר על שלשה שבלי החיוב בים כאן אם אם זאת עלמה ושבלי העבי והגדים ואם הברחה של זו אינם שבולת הלקט אין בדברי כלום והנה הוא מבואר שגם על פי זה הדרך לריך שיפרים ראשון׳ ויתכה התבאר הראשון המכר בשבלת שקבע עליה ראשונה ומעשרו׳ שבלת העבי: זה דרך קל ויפה מאד ואם בלשון המלאה בספרי הרב רבינו שמשון ז״ל לא היתה כתובה תיבת כל אלא שהיה אומ׳ ומעשרות אחד ואב״ה כבר היה חפשר להסכימו עם זה על לד הדוחק ואומר שרומה לשבלת הראשונה לבד הגם שלמעלה בשמוך אמר דמשלאו בכל אחד ואחד וכו׳ וכוכתו לבאר לנו אופן מסשרשה הכו׳ גם יש ספר ישן שכתוב בו ומעשרות עבל אחת בחברתה והיא היא אמנם בתיבה כל המלאה בספרים אי אפשר לומר שכיון לכך אלא שבכל אחת ומשתיהן יש אותם הקפקות וכן ומשמע כל הלשון הן בכאן הן בספרי הראש״ם ז״ל ומכח זה כתב כ״ה וכשיעשה כן בשתיהן וכו׳ וחוצה עליו אם כן לבקש אופן אחר לייסב הלשון המכוכר אם הוא אמת . אם זה ראיתי וכתוב אל לבי לכתוב בכלל אלו הב׳ דיבים , ועתה אבקש מבבוד תורתך שבאשר בדק וחקר על דברי בהם וברמה לי להשיב האמת ובפרט בדין הראשון שמעיתי בו בראשונה ולשבתך מוזרבי כי כן תוקיף עוד לדקדק על כל שאר דברי הקובדרים ולא לשבת שתודה בהם כי זה מועל על כ״ה אם ירלה בעיבך האמבם הקבה היא לתקן מה שירלה בעיני שלריך תקון או להעביר הקולמוס עליו כי ת״ל כוכתי בזמה שאני כות׳ היא לידע ולהודיע ולשמוד כל מה שקבלה ידי בו כי רב הוא מאד מאד ולהודיע המעבר מחבר שהשיבה יד דעתי הקבלה . הארכתי בכל זה לשבת הבא בקוף קובדרי׳ כ״ה מרוב עבותבותך שבאשר בדק בי ראיתי הבריע דבר כי ראיתי מהפעל וכו׳ והבך יכול ושאי מורש׳ ומרשה כי חו׳ חו׳ שאני מהפעל ברחות דברי כ״ה אדרבה אשמח ואגיל מאד כי תבבה לך בית מדות וכי הבלה בשמעלו׳ עשר ידות בשירי ידידות לילה אקוס להודות :

כאם יושב ירושלם . כאבה בשבדון מהבים . כי ירלה חרבות בית מקדשם שביב .

הבעיר **לוי** בבמהר״ר **יעקב** ן׳ חביב זלה״ה .

מעשה בראובן שבחשד לרולח ולרשע ובשאל עליו בעל ריבו מה דינו ולא עלתה התשובה כל הלורך לבעמים מתחלפים .

לבמה״ר **יצחק קורקוס** וכו׳ .

קיז) **עמד** השואל בבית המדרש ושאל שאלה לפני חבמי הדור שאלה מסיקי שמעתא׳ אליבא דהלכתא על יושבה ותלה . וזו היא שאלה ראובן חוחזק לבעל תורה וכהן וילא עליו קול זה כמה שבים אין תפש לבעל אחד מעבת שבירו והבאו הבאות מרלות בק״ב בק״ב אחד לבעותיו בעבבה שבבב מביתו דבר מה עד שילא דם מפיו וכפל הבער לבעה ומקום ההבאות בפחו והי׳ יולא מהם לחם קרוחה . וב׳ רופאים אחד יהודי ואחד בוי מרפאים אותו ולא עלה בידם רפואתם ועמד בבעה כמו עשרים יום והבער הלך לו לעולמו ומיי לרבבן שבב ובאותו פרק קבא דבא פסיק היה לפי העדות שמעידים בני אדם איך פלוני כהן הרג את הבפש . גם כהן לאבי הבער כך וכך דינרי זהב כדי שלא יהיה קובל עליו לפני דייני אומה העולם : גם פרע כל התרופות שהולרך לאותו חולי גם לרופאים פרע שכרם והוליא הוצאות התבריכים ומשלו ולתוספת כבוד מלבפת אחד לבן חשובה ולהיות שאותו הקול עמד כמה ימים בתוך הקהל הרבה בני אדם מהמקום שהיה מתפלל בו היו מרבכים אחריו שלא ישא את כפיו ומשום כהן שהרג את הבפש לא ישא את כפיו באשר יתבאר בשמוך . ולפי הבשמע באותו פרק היה כאן רב אחד מרבני הקהל הרשומים ופשפש ולא מלא עדות ברור לשמוך עליו לפושטו והעמידו לכהן ההוא בחזקתו ולפי הבשמע כה׳ פסק דין על כך אבל לא בחפרסם לפי דעת קצת מבני הקהל שפיה מתפלל בחברתם . אחר הדברים האלה הירע מעשה אחר מבוער על ידו בר״מ ביום הסבת בבית קרובתו כפלו עצבות ביבו ובין אשה אחת שמה רבקה נודעת היום אצל הקהל ועמד עליה בלף ובחתה והיא מעוברת והבה אותה הבאה אחת ברגלו באמצע גופה ולא ממנה מיד דם הרבה וביעל דבורה מחמת הבאלה ונפלה למעה . ובמעשה זה יש שני עדים בשרים . אחרי זאת היתה לו מעבה אם בעל תורה עניו ובישן וחיתה ביביהם קבעה והסכימו להלוך לפני הדיין ויהי המה הולכים והלים הם הוליא סכין מתחת ידו ואמר לו ראה בשבי׳ הזה אהרוג אותך אם אחחייב בדין וכראות בע״ד כך בברה עליו חרון אפו והוא מלומד להכות לבני אדם מבת מות ומבות אחרות הוכרח להתפבר עמו ובמעשה זה לא היו עדים בדבר באותה שעה אבל בהיותו במקום אחד של בכופיא גדולה של ח״ח וראשי הקהלו׳ מתקוטע ומבייש לאחרים הסינו עליו הוצאת הסכין שהוליא על בעל תורה והשיב כן הוא האמת שהוצאתי סכין עליו אבל הסבה היתה לפי שלא היה רולה לפרוע לי מה שהיה חייב לי . באותה כבופיא עלמה דבש רב אחד מרשומי הקהל על אשה אחת אשה גדול הדור ואחר שסיי׳ דרושו ועמד ובזה אותו בזיזות וקלונות לא יכילם ספר מבלי היות לו שעבה עמו ולא בתקרבה דעתו רלינו הרע בזה שבזה וחירף אותו באותה בכופיא אלא שלאחרתו הלך בבל הקרים והיה מבזה אותו בפני כל העולם . באותה כבופיא הרים ידו כבד בעל תורה והכהו על פניו עד שהפיל המלבפת מעל ראשו ובשאר ראשו מגילה מהמעשים שעשה באותה כבופיא כמעט רב הקהל עדים בדבר . לי באותה כבופיא ה״ה אותו בזיזות גדולים יען הייתי מוכיחו ולמחרתו שלח אלי מי׳ קרוצו לאמר אין בזה בבוש

אין לך היה רלונו להרחות אותי היותי עם האדון׳ אחר ב׳ אדנים אם ג׳ אדנים אם ב׳ היה לו מעבה עם הרב רבינו יוסף אבולאפיה והוא זקן בא בימים ובעל תורה על מלוק ד׳ אם ה׳ מדעות אלה ידו בזקנו ותלם שערו׳ . באותו יום הבה ליהודי אחד וקרע בבותו גם הבה לזקן אחד קומר בימים האלה בחדש אלול בהיותו מוען עם יהודי אחד על חילוק מעות שהיה לו בידו בפני בית הדפוס גדולת אלה ובפלה המלבפה מעל ראשו בפני הבית דין וכל התלמידים שהיו יושבי׳ לפני הבית דין לזה לאוליאם מעליו : בשוק חירף ליהודי ההוא חילופין ובידופין ורק אותו בפניו וחה היה בפני הבליה בית דין . בימים ההם חירף ובידף את בעל תורה ישים וקרא אותו מקומו רשע גמו׳ וקילל אותו י״ם חכדו ע״ה בור נתם וכן היה הולך ומבזה אותו בשוקים וברחובות כמנהגו הרע . בימים ההם בהיותו מופן בב״ה עם בע״ת ח׳ בדבר תור׳ על לא דבר קרא אותו רשע רשע ע״ה בור נולם ובדרך זו בזה אותו כמה פעמים וכן הוא מנהג זה לכמה בני אדם בבוכים ומשולים ומקבל . עוד בהיותו דורש בהספדו של המכם מו״ב רבי׳ יוסף מדור ז״ל דרש בגד חכם אחד מחכמי הקהל דברי׳ מבוכים ומכוערים ברמיות ולח״כ הודה הוא בעלמו איך כיון בדבריו לדבר בגד אותו חכם שעשה בימים הראשונים כפי הנאמר אפי מגידי אמת איך בהיות בושא ומוחן בד״ת בעל תורה בירושלם חבם וירא ה׳ בפל חלוק ביניהם ולפי שקרא לו אחה בלשון לע״ז הרים ידו והכאו הכאה על פניו זה קיפר לי הבעל תורה בעלמו׳ עוד בגאות הרים ידו על זקן אחד שמו רבי אברהם לרפתי יל׳ דר היום בירושלם תוב״ב והכאו הכאה על פניו בפני קבון גדול ומיהודים כאן הוקיף להרשיע בגד חכם אח׳ בר אוריין ובר אהרן והרים ידו בשבת עליו והכאו הכאה על פניו . הי״ל כאן טענות בד״ת עם חכם אחד ובזה אותו בזיזות וקלונות כמנהגו לקרותו מספחת עבדים בשוקים וברחובות . עוד בימים האלה קרא לסופר אחד מהקהל מעכיל ובגון כהן בעל מדות מחבות רשע י״ם חכרו ועוד חילופין ובידופין כמעט ולא בשאר בעל תורה בעלים שלא בזאו ובייסו בדברים מכוערים ומגונים ומהן שלשה מוכים על פניהם . וכן דרכו עם כל אדם שיש לו טענה עמו בדברים בעלמא עדי בשמים וקהדי בחרומים אם הוקפתי ושכיתי דבר בבל הדברים שכתבתי כי אם דברים כהויתן ממה שראיתי בעיני ומה שמעתי מבני אדם מוחזקים לאמתי אמת מגידי עליו כל המעשים המכרים שעשה בזמן שעבר .

אמת היא התשובה :

שורש היחס בעיר ממלכה . בזע הוד וכפש ברכה . החכם הבלם ובעלה יל׳ קובדרים כ״ת ראיתי וקריתי שכיתי ושלמתי . ולוף דבש אמרותיו ומעם ראיותיו בעמתי , אלא שהזמן בוגד בלוק העתי׳ והחתחתים ורוב הדאגות אשר בלבי כחבום לא כתבוני להשתעשע בו לכתוב ולהודיע לכל יופיו ועוזו חיוו והודו . וכי כביר מלאה ידו .

עוד שבה ב׳ פרעות ובדולה היא אלי יותר מאלה והיא לתיותי ירא שחכמי מלרים לא יאמרו לדברי זה מאשר ראיתי בעיני שדין אחד שדבתי אני בכאן בין אים אחד מהמשבי מלרים ואחד תושב בכאן שהלך שם בעל הריב וספר הדברים לפני החכמים הבלמים דוד ן׳ אבי זמרה יל׳ וכמה״ר אברהם ן׳ שושאן יל׳ ונהגו ביד בעל הריב פסקי הוראותם אחד אחרוכה ו׳ קראה כמבד כל מה שפסקתי ומי יתן החרש יחריטון עד אשר ידעו פרע הטענות כי האמת יש שבוי בקלבתם בזמה שטענו לפני לזמה שבא בפסק הוראותם ומדרך מוסר שלימות הוראתם היה ראוי לשאול את פי על פרעי כל הדברים הן בזמה שטענו הבחות לפני הן בזמה שפסקתי אני זה לד היה ולא לתת חרב פסקי הוראותם ביד בעל הריב . לדבר הזה אומר שגם אניכי חכם הרי הייתי עדיף מבביא בדבר הזה, שמיד בתתי הפסק דין הבחר ביד בעל הריב שמואל המכר על מבת להוליכו, בידו למלרים והוא הראה אותו לחבם הבלם המהר״ר מעם ן׳ אל אמקר יל״ו ולפי, שבחוב בפסק המכר הנ״ל :

ועתה אחר גמר דין בראון בעלי הריב מחלוקת אלא שלא היה ביניהם כי אם לבעל הריב האחד החכם הבלם שמואל עלי יל׳ ואמר שמבא אותם הבלמות של הרמב״ם היה הדין עמו בב׳ מעבותיו וכמו אני בכמו עליו את הדין לכן הוכרחתי לתת בידו ביעול מעבותיו וכו׳ בשביל זה שבחוב שהי׳ אני הבתי עליו את הדין הוקשה הדבר מאד בעיני החכם הבלם הבזבד ואמר כי אין במלרים מי שיחבוב בך ח״ו ולכן לקח הפסק המכר מיד שמואל המכר בראונו בחשבו שלא ידבר עוד שמואל המכר עם במלרים בענין הזה ובפרע שתשלום הדין היה בפסרים בראונם והחזיר ו לידי ושמואל המכר לא כן דומה וחזר עם במלרים לחבוע פסק דין מהחכמי׳ הבלמי׳ המכר ושם שמעו לקולו ונחנו בידו פסקי הוראותם כמכר אשר מבל זה בשאתי ק״ם אם בזמה שלא ראו ולא ידעו נחנו ביד בעל הריב פסקי הוראותם בבגד דברי מה יענו דאינהו מרי דעובדא עליהם המשא מועלת דבעיבהון חזו בגוותא יד הבהו בבל אותם הדברים שבאו בקו׳ ולפי האמת אין הרשומות של כ״ם על הבה ן אלא עליהן ותמהני מבבוד תורתך איך לא זכרו הזיא עובדא דרבי אליעזר ברבי שמעון דקא בפיק רישמא מאודבים ואמר דהויא עשוס דיזמא חד שמע בזילותא דאורבא מרבבן ולא מיחה כדבעי ליה כל שבן דמי שמי׳ ועשה דברים כאותם שבאו בקו׳ זאת היתה שבה לבלתי מלא ראון בבוד תורתך ותמחול לי עם היות שלפי

האמת רצריך הם דברי לדיקים ואינם לריכין חזקים ובפרע :

בחלוקה הראשון׳ והשני׳ כי בודאי אים אשר כמוהו הגם שיהיה בו ריח תורה הוא גר ות מסדיעו ורחוי לעוכם על מעשים כאם יתחר מסהדיעו ועוד שבדברים שבין אדם לחברו ראה דלא שייך לאיתר אל מסהדא אחריו דודאי עשה הטובה כי מה הועיל לו הטובתו אפילו כשהיה אמת בשעשאה והלא אינו יצאל עוכו עד שילאם אם חברו. בהלל הדבר אומר שאשר לחלוק (לאים) הטוב

טוב

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

שום כבוד מעשה בעל חוזה עד אשר יחזור בו ויקבל עליו לבל יסוג לבסלה עוד גם ידלה לכל אותם שלבל בבבודם :

בחלוקה המלמדים כדאי דהאשם הוא על בית דין העיר ורבני וחכמים כאשר כתבתי אי ליית דיכא ואי לא ליית דיכא . גם עליהם המעשה לתת רשות לבעלי הריב ולדעתי יש כח בידם לתת רשות לא לבד לזרך המעשה אלא גם מן הדין : **בחלוקה** הד' במחילה מכבוד תורתך כראה דאיכה קעד כלל לפוקלו מכשיל' כפים דמקרא מלא דבר הכתוב מכח אים הראוי היות אים ואחרי שכבר הורה זקן ונתן בידו פסק להכשירו לבשיאת כפים מעשה המעשה הא' השני לא מעלה ולא מוריד כלל והכח הגיע המעשה להתרות בכהן המזכר פל דבר אי ולא עלי לבד ההתראה המזכר מועלת כי גם על כל רבני הדור והיא שגם שאפני שכבר הורה זקן להכשירו לבשיאת כפים מעשה המעשה הראשון אלא היה בו כי אם עד אחד גם אם אנו מעלימים עין ומחזיקים אותו בחזקת כשר אל יעשה בעלמו לחשוב שמותר לו לעלות לדוכן אם באולי הוא יודע שהדבר אמת ושהרב את הכפש ואפילו אם הוא בספק אלו אסור לו לעלות שהרי עושה כמה איסורא בכל פעם שעולה הן בברכות לבטלה הן בעלייתו ולא יתחבש בכלל שיש לנו אין אדם מש' עלמו רשע כי בעוש' כזה אמם לא נאמין לדבריו עושה איסור הרי הוא נאמן על עלמו לשום עלמו רשע ראיה לדבר מתכיתין דתכן בבריתות פ"ב ומייתי לה בגבא מליעא פ"ק שכים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחייב אומר ר"מ אם הביאוהו שכים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו מה אם ילא לומר מחיד ה"ה פעור הרי שבאמן לדעת חכמים שהלכה כמיתה הוא נאמן לשים עלמו רשע שאכל אחלב בחיד והמעשה הוא כמו שכתבו התוספות ביבמות פ"ב דאין לנו לכופו להביא חולין לעזרה כפי דבריו ובגבא מליעא פ"ק פירש יותר הם לשונו ואם תאמר ואיך נאמן לומר מחיד היית הא אין אדם מש' עלמו רשע ר"ל דאין נאמן לפסול עלמו אבל הכא עושה תשובה ואינו דולה להביא חולין לעזרה עד כאן לשונו . גם בקדושין פרק האיש מקדש קיימו עוד כל זה התיקשו' ואם כן הוא הדין בבדון שלפנינו ו"ם הכהן המזכר הוא ירא לבפשו ועיכו בראשו ראה לו להפרים עלמו מעלייתו לדוכן אפי' על הספק ומוטב דלכסיף בחלי עלמא מבעלמא דאתי .

זה ראיתי להשיב לכבוד תורתך ואבך ראיה שהדברים בלתי מקודרים . לבנת דאמותי ואמאותי . כוסף עליהן היותי חולה בעוכותי · וגם שהקדמתה חלף שלך לו אחר עבור ז' ימים ברחתי שמים · עדיין אני חלוש ראפו כל עלמותי ולא כשאר בי כח . עד שקיף וירא אכותן ליעף כח . הוא יגדיל כאך : כח התורה לשבר עלאתות עול ויכלכל שבתך . בכבוד ומעלה כנפשך החכמה והמעולה . ונפשי אני הכרלע למעלת כבוד תורתך .

לאם יוסב ירושלים · נאמן בשבעון מחכים . כי ירחה חרבות בית מקדשה קביב · הלעיר **לוי** בכמה"ר **יעקב** ן' חביב זלה"ה

נפרשה יברכך ה' וישמרך

ביאור וישוב על קושיא אחת שכתבתה בה הסואלל והשיב המחבר כהלכי בענין הקטרת כפי מה שכמלא בבריתא פרק קמא דכריתות ·

קיא **נשאלתי** לבאר הבריתא הסכויה על דבר מעשה הקטרת במסכת כריתות פרק קמא תנו רבנן אחת לשנים גרסינן היו מפטמין אותה לחלאין וכתי' רש"י עלה ח"ל אחת לשנים או לשנתים גרסינן היו מפטמין אותה לחלאין אלא היה לריך לפטם אלא חלי שיעור משום דמותר דם' או ע' שנה קלקי לחלי שיעור הקטורת פעמים לם' פעמים לע' או סמוך לחם לפי שאין כל החפציים שוות עכ"ל . פרוש המותר שכתב הוא מותר הטלבה מכין שמחם היה חופן כ"ג ביום הכפורים כדמוכח התם בקוביא ואיתו ז"ל כמי אשיק בלישניה בקוף לפי שאין כל החפציים שוות ועל פי זה הקושיא גלויה ומבואלת וחזקה והיא כי בשנים שנה אין ז' שר שיעלה המותר כל כך והלא אפילו כל הטלבה מכים אינם עולים לחל הקטורת :

וראיתי לבעלי התוספות ז"ל . שפרשו הבריתא הזאת בשבועות בפר' קמא וכלל דבריהם שם הוא בכי על שבבל שנה היה המותר שני מכים ואלי' כלומר שכלל מותר כל הסכים כשאחלק יצא לכל שנה שני מכים ואלי ואחד לע' עולי קע"ה ולא דק התכא כי עדיין חסר ע' מכים והכונה ל' לעניות דעתי כלומר אחר עבור ע"ד בשנת ע"ה היו מפטמים לחלאין ומה שאמר ל' לם' יכול להיו' בשבלים ם' שנה בב' שכים פשועות אז אחר זו פי' שעולים הכל קע"ב וב"ב מכים החסרים אינא למיתר כמי דלא דק והכונה אחד לם"ה שכים כלומר שבשני ם"ו היו מפטמי' לחלאים ולא על פי שהפסו הם בלשונם שנה ם' שכתבו דשבלים ם' שנה דמשמע דעל שנת ם' בעלמה אמרו או על שנת ם"ל . יש לומר דקפסו לשון הבריתא ולאו דוקא וכונתם על ם"ו כי היכי דע' דנקע החכא לא דוקא הא מוכרח כי בם' אי אפשר אפילו בב' שכים פשועות אז אמר אז אמו כלל דבריהם שם כפי מה שיכולתי להלין בעדם וקשה לי בשו טובא עפי מבריתא דדרך אחכא אמוס ודרכם לפר' ובכאן אמרו דבריהם ולא אוכל לישבם בשום פכים מכח קושיות חזקות שיש לי בהן מלבד דוחקים אחרים מבואלים ובגלים .

הקושיא הראשונה היא דמאי דכתבו הם ז"ל בראשונה בפירוש' אחד לע' שנה דלא דק והכונה היא לע"ה לא משכחת לה מעולם על פי מה שפירשו דא' לם' משכחת לה בשבלים בב' שכים פשועות אז אחר זו דאם על גב דם"ו שכים לא יוכלמו בב' שכים פשועות אמוכות בהכרח קודם ע' אז על סדוב עד ע' והיא בכלל יצאו ב' שכים פשועות אמוכות בפי סדר העבור שבידינו והו' מבואר לעמיין והם לפי אותו הסדר דברו כמו"ל' בדבריהם ואפילו לפי סדר בשאר

עבור הסכים שבזמן הראיה וכמו שיבוא לפכים בב' הם"י כראה שבהכרח יבואו שמי שכים פשועות אמוכות אז אח' זו עד שנת ע' אז על הדוב עד שנת ע"ב ואם כן מי הבריחם לפי' בחד לע"ב ואפילו בחד לע' מה שפירשו דלא דק דלעולם לא יעבור שנת ע' אלא יפטמו לחלאי' כפי סדר העבור שבידינו אז על הדוב ע"ב כפי סדר שבעבור שבזמן הראיה ומה שאפשר לי לומר בזה הוא שכתבו הם למעלה בפירוש אחד לע' שנה הוא ע"פ גרסא שפריחם שכפי הכר' פיתה אז אח' לע' שנה אז ל"ב לבד ולא היו גורסי' אח' לפ' שנה וכיון שאמרה הבריתא אחד לע' ולא קודם בהכרח לא היה מעשה שבאו ב' שכים פשועות אמוכות דאפילו הכי אפילו משנת ע' ולמעלה היה אפשר ולכן בקשו דרך שאפילו אלא שיבואו ב' שכים פשועות אמוכות יאלאו שיריים בקטרת אלי הטיעור אמנם כפי' הגרס' שכתובה במחזורים אחד לפ' אולרכו לפר' שאפשר להיות כשבלים בב' שכים פשועות אז אחר זו והשאת אפילו באחד לע' יהיה הפירוש מה העשה וכמו שכתבתי ולא כפי הפירוש שכתבו למעלה : זה כראה לומר ליבא לשון התוספות אלא דאכתי ק' בבריתא בעלמה כיון דמעשה זה והוא כשיבואו ב' שכים פשועות איפשר להיו' שיריים אלי הטיעור משנת ע' אם כן למה אמרה הבריתא אחד לע' דמשמע ולא קודם . וגם זה יש לומר דהבריתא ספרה המעשה שהיו מפטמים לחלאי' לע' שכ' ולא קודם ואם בעלמם לא היו מפטמים קודם ע' לחלאים הגם שאיפשר היה קודם וכמו שכתבתי לפי שרלו לקבוע להם שנה מיוחדת לפעם אלי הקטרת לבד והיא שנת ע' שבהכרח בשנת ע' על הדוב יהיו להם שיריים אלי הקטרת .

כל זה כתבתי בהקדמ' שפירושם באחד לפ' שנה שאיפשר להיות כו' בשבלים בב' שכים פשועות אן להרהר אחריו כפי מלאות הענין מה שאינו כן לעניות דעתי ויש לי עליו קושיא חזקה מאד אין בי כח ליישבה בשום פכים ואי' דכיון דמשמע' שיעור הקטרת בשותר ב' השכים הפשועות אם כן מה יעשו בקוף אותה השנה לחדש הטיעור שיחסר להם קטרת ל"ה או י"ע יום ואם יאמר שהיו יפטמים בחדש הטיעור קטורת שלמה ומשנה הי' מקטירים חדש הטיעור והיו מחלקים אותה אחר כך בקוף החדש ומשנה היו מקטירין לשנה הבאה אבתי קשה שבהכרח יחסר להם קטרת לחלאים השכים הבאות כי כל שותר השכים הפשועות לריך לחלאים בשכים המעוברות וכמו שכתבו שם בעלי התוספות בעלמם . ולומר שמלבד זאת הקטרות שלימה שפעמו להקטיר משנה בחדש הטיעור היו מפטמים עוד קטורת אחרת שלימה בקוף השנה אם אפשר בשום פכים לאם כן למה לא היו מפטמים בתחלת השנה . ועוד שאם כן יש שותר הרבה וכיון שזה אי אפשר לאומרו בהכרח יחסר להם קטרת ומה יעשו ·

ולאומר שיאמר ולדידך מי כיחא ואלא הקושיא הזאת לכולי עלמא איתא דהא בזמן מעשה הקטרת שהוא בזמן הבית לא היה סדר עבור הסכי' כפי הסדר שבידינו היום שעבור הסכים שבידינו היום הוא מיוסד על התקופה לבד . כפי מה שאמרו ז"ל בראש השנה פרק קמא כדאיתא דמשכח תקופה עבת עד שיחסר בכיסן עברה להיות שתא כו' כאשר כתבו חכמי העבור ואז הגם שמלד התקופה לא היתה לריכה השנה לעבר היו מעברי' אותה לשבות אחרות כמבואר בפרק קמא דשבת וכתבו הרמב"ם ז"ל בפ"ד מהלכותיו אשר לפי זה ימשך בהכרח שלפעמים היו מעברים ב' שכים שמוכות ואם כן קשיא הקושיא בעלמה דמה יעשו מקטרת לאותו חדש העבור הנוסף · לדבר הזה אומר דלא היא ולא קשיא מידי לדידן אלא דוקא לדברי התוספות שסרי כתבו חכמי העבור הקדמה אחת והיא דאף על גב דבזמן הבית היו בית דין מעברים הסכים לשנת אותם הדברים שהחכרו שם בגמרא לא היה העבור כפי הסדר שבידינו היום והיה יכולת בידם מעשה הכתוב אשר תקראו אותם וכו' מכל מקום היו כחרים שלא יפחתו ומשנה שכים מעוברות בכל י"ע שנה ושלא יוסיפו עליהם ואפילו הכי ליק כלל דאף על גב שיעשו ב' שכים מעוברות שמוכות יכולים היו לפעם קטרת שלמה לחדש העבור ויחללו אותה בקוף החדש ומשנה לשנה הבאה וכן יעשו שנה בשנה כל זמן שילטרכו לכך וחסרון הקטרת בקוף לא יהיה להם כי בשותר הסכי' הפשועות הבאות אחריה יקפיק למה שהקטירו בשנה המעוברת הקודמת אמנם לדברי התוספות שעם שותר ב' הסכים הפשועות השמוכות היו משלימים לקטרת בהכרח יחסר לשכים המעוברות הבאות אחמת שהחלק הראשון והאת הקדמ' שכתבו בעלי העבור והוא שלא היו מוסיפים בית דין על ז' שכים מעוברו' בשחזור אשר בזה מתורל' הקושיא הנכר אינו מוכרח כפי הכראה בשקומו בגמרא גם בהרמב"ם ודוקא שחלק האחר והוא שלא יפחתו מז' שכים מעוברו' בשחזו' כאשר אנו עושי' עתה הוא מוכרח כיון שבעו' עבור' הוא בנוי על התקופ' והאריכו בו חכמי העבור ובית דין אז בסכן הסב' העיקרי' שהיו מעברי' מחמתה הבאה היא התקופ' דולילומר שתבוא תקופ' כיקוקד' י"ו בכיסן אבל החלק האחר שלא יוסיפו על ז' שכים מעוברת בשחזור אינו כראה שהוא מוכרח שם בגמרא ובהרמב"ם אדרבה כראה שכל שנה שתבא בה איזו סנה לעברה מאותם הבאות שמחכרו' שם שהיו מעברי' אותה ומאן ליומא לן שלא היו באות אותם הבאות בשחזור בב' או בב' שכים שהיו ראויות להיות פשועות כפי התקופה מכל מקום יש לנו להודי' לדברי חכמי העבור גם בזה מעשה הסכל ולא לבד בזה יש לנו לומר שהיו כאחרים בבית דין אלא גם כשיבואו שלשה שכים שמוכות ראויות לעברם ומשמה אותו' הבאות האחרות שלא היו מעברים אותם כלי דאי לא תימא הכי לפעמים יבוא הפכת בחלי הקין והבאות בחלי החורף ולפי זה דברי חכמי העבור הם מוכרחי' גם הבריתי שלפניכו היא קשה לדבריהם מעשה הקושיות הנזכר כי היכי דלא תיקשי לדידן מה שאי אפשר לתלה לדברי בעל התוספות ועוד קשי' לי על דבריהם ז"ל כי לעה לא אנו קבת ה' אלוף בין ק' לב' בשני הפכים שהרי עליו בבן קמחית שהיה חופן ד' קבין כאשר הוא בתלמוד בבלי ירושלמי וגם גמלא לא היה חופן אלא בב' זתים כאשר הוא בתלמוד ירושלמי וגם הדין שגם בשאר

בעצמו הכהנים ליפטר שהיה אבי בשיעור חפציהם לף ע"פ שלא יהיה הסמי כל כך גדול וכן רש"י ז"ל חלק החלוף בזה כדאמר לפי אחין החפצי' שוות וחכל למי הכריחם להשוות המדה ולומר שהמותר בכל אמה היה ג' מנים וחלי שלפי זה שיעור הקטרת שהיה מקטיר הכ"ג היה חלי מנה ומשעור הקטרת בכל עשר בשלר ימי השנה שהי' חלי מנה חי' להם הכרח כלל דשלחי הכא שהמורה חלתם שיעור בחפצי הכ"ג והם בעצמם יודו בכך בהכרח רולה לומר שלא היתה המדה שוה בכל יום הכפורים חלי מנה דמשנה שליש' שבינו הגדול לפי גודלו והקטון לפי קטנו ולא כן אחין להם שהמותר בכלל כל השנים היה בשיעור שיצא לכל שנה שבי מנים וחלי ושיעור הקטרת שהיה מקטיר הכ"ג חלי מנה חולי שהיה שיעור הקטרת פחות מזה והמותר יותר וכן כראה בהכרח לפ"ש עדות חנא דבריחא אחד לפ' או לע' שנה וכו' אשר לקנא כל אלו הקו' הנזכר ביאור דברי התוס' כעלם ממנו ולא אוכל לייסד אמנם בפי' הבריחא אם לא היה לי קושיא אחרת עליה זוכתי אותה שכתבתי בהחלת דברי כי איך איפשר שיעלה המותר לחלי שיעור הקטרת . ולא היה לנו הסרון קטרת אחר זולתי להשלים חלי השיעור במותר אותם השנים כבר הייתי אפר' אותה בחופן שלא יקשה כלל מזה שקשה על דברי בעלי התוספת ז"ל והייתי אומר דעקר מעשה החלוף בין פ' לע' הוא כפי' רש"י ז"ל אחין החפצים שוות ומה שאמר החכא אחת לפ' אין הכונה על אותה השנה ממש אלא לכלל השנים שיש משנים עד ע' קורא פ' וגם שהשנים הראשונות איכם בכלל כיון שכל אותם השנים האחרות שיש עד ע' הם בכלל קורא אותם פ' ועל השני שיש מע' עד פ' קורא ע' ולאו מעשה דלא דק בליפנים כדכתבו התוספת אלא בהכרח נקט ליפנים הכי דלא יכול החכא ליחד שנה פרטית שנת פ' וכך כי לא היה כן תמיד בשנה א' כפי שני החפצי' ולכן הוכרח לנקט בליפנים אחד לפ' והכונה אחר עבור פ' עד ע' וכן בא' לע' לא יכול החכא ליחד שנה פרטית ע' וכך כי כמו שכשהחפצים קטנות לא היה אפשר לצוא בשנה מיוחדת תמיד גם כשהיו יותר גדולות לא יכול ליחד שנה מיוחדת ולכן כתב א' לע' והכונה על כל האחרים שיש עד פ' וזה כתיבנו כל הקושיות הנכר שגם שמה שכתב החכא אחד לפ' אה"כ ולא לפ' ואחד וכפי הכראה גם לא לפ' ושני' אולי הי' איפשר לפ"ג בהרי נוסף ה' מנים על חלי הקטרת ואולי היו החפצי' כל כך קטנות כל אותו הזמן שיפיקו ואם הוא לפ"ד הרי הוא איפשר יותר כיון שיתוספו ח' מנים ולפ"ה לתוספו י"א מנים וכן לכל שנה יש ג' מנים יותר זה היה כראה לי בפירוש הבריתא וגם שהוא דחוק קצת . ועוד שלשון רש"י קש' להלמו עם זה הכל הייתי קובל אלא שדייקתי עוד דיוק אחר בפרט הענין ומכחו איכו מפיק כל מה שבתבתי גם מכחו נמשכה קושיא חזקה על דברי התוספות והדיוק הוא שנהכרח חסר לנו קטרת לדבר אחר מון מה והוא בזה החופן שלף על פי שאמר החכא שהיו מפטמים לקטרת שש"ה מנים כמנין ימות החמה מנה בכל יום כפי החמת יות' גדולה היא השנה רביע יום לדעת שמואל ולדעת רב אדא רביע פחות מעט ועבור שנת המחזו' בנוי על זה גם כן אשר לפי זה יש בכל אחבע שנים יום נוסף שיצא לכל מחזור ד' ימים ר"ח שעה לדעת שמואל ולדעת רב אדא פחות שעה אחד ותפ"ה חלקים ונראלי שהבית דין היו חוסמין לזה התוספת כדי לקיים מה שלותה התורה שעור לת חדש האביב . ויש לנו לומר שהיו מקטירין בחלו הימים הנוספים מותר הקטרת ולא הולכך החכא להאריך בזה כי הוא מבואר ומובכח אשר לפי זה לעותר אלי הקטרת לימים המקובלים מרבעיות היום הנוסף בכל שנה לריך לפחות ק"ז שנים ולעה שהיה מקטיר הכ"ג ביום הכפורים בכל אותם השנים לפחות לריך עותר שנים או שלשה שנים שהם ע' מנים ויצא בשנת ע' . ואם בן איך אמר החכא אחד לפ' הרי בעלו דברי . וזאת הקושיא בעלמה היא ככבר בעלי שהזם' שכל מה שהלאלי בעדם על פי דבריהם שכתבו ולא דק החכא הועיל לנו לומר שמה שאמר החכא אחד לפ' שנה רולה לומר לפ"ו ומה שאמר אחד לע' הוא לע"ה . ובפ"ו יש י"ו יום שלריכין י"ו מנה והם מותר ה' שנים שליעות ריותר ויצא בע"ח לפחות פחות ואם כן איך אמר החכא אחד לפ' . גם בע"ה יש קרוב לי"ע יום ולריכין י"ע מנה והם מותר ז' שנים שליעות ריותר ויצא בפ"ג . ואם כן איך אמר החכא אחד לע' .

בללו של דבר כי לשנה כל אלו הקושיות והדיוקי' הנזכ' הכי מוד' ואומ' ידעתי שלא ידעתי לא פי' הבריתא ולא פיר' התוס' האמת שאם הם ורש"י ז"ל לא היו עשים לנו הגרס' והיו מכיחי' אותה כאשר היתה בספריהם אחד לע"ג שנה ולא יותר היה איפשר ליצא הבריתא על הדרך שנתבאר והוא כי מותר חלי הקטרת ר"ח מנים לי"ח יום הנוספים עולה ר"ג מנים ובע"ח שנים יש ר"ג מנים והרי יש י"ח מנים נוספים ואיפשר לומר שהם יקפיקו לכ"ג בכל אותם השנים שיצא לכל שנה קרוב לשנים המנה ואם פי' מה שאמרו בבריתא אחד לע"ג רולה לומר שנים שליעות ובשנת ע"ג היו מפטמים לחלאים הרי יש י"ד מנים נוספים ויצא לכל שנה קרוב לחמשים המנה ואם כן כפי הגרסא הזאת איפשר ליצא הבריתא אבל (אם) הם ז"ל לא הכרום אותה . מי משלנו יוכל לבטותה . בונה ירושלים ה' יאהר ישיבה וילאנו בבניינו ואחרונו על מכונו . ועמד על כנו הכהן הגדול בביהמו ואז כל איש ממנו בעינו . ירחה דעת . יבין שמועה . ונזכה לשאוב מים ממעיני הישועה . אמן

כאם הלעיר איש ירושלים . נאלם בשבחון מתנים . כי ראה חרבות בית מקדשה שביב :

לוי בכמה"ר **יעקב** ן' חביב זלה"ה :

הקבת הקהילה שלא ישכור אדם בית או חנות חביבו שלם שנים אחר ילילתו משם ומעשה היה אלא שהבלי היה בשכירות הראשון ובאת התשובה .

לבביר **דון משה** יל"ו

קים שאלה בקהלות הקדושות של שלוניקי יל"ו הסכימו וקבלו עליהם בחרם שכל מי שישכור בית או חנות מבני או חונר שלא יהיה רשאי שום יהודי אחר ליכנס בחותו בית או חנות לדור בו כל זמן שהיה משכר ליהודי הראשון . וגם אם ילא היהודי הראשון מהבית או חנות אליו לא יוכל שום יהודי להכנס בו תוך שלשה שנים שלא השוכר הראשון ממנו . ומעשה שהיה כך היה שבשנת משכן לו בני חנות אחד חמן המשכנות לפ' שנים בשך שלשים דוקאטון ובשלש שני הפוק הרעת בלא כסף ואם ירלה הבני לשלם את היהודי המשכר מהמשכנות המשכר תוך חמשה שנים כל עת שירלה הבני יוכל לשלמו בלא כניתא כלל רק שיחזיר לו השלשים דוקאטון ושלש . ושמעון שכר החנות מהשכר בתוך החמש שנים המשכר ושאל השואל אם רלונן זכה בחנות המשכר מכח השכירות הקשלות המשכר או לא

להשיב אמרים אמת בדבר הזה כפי הכראה לעניות דעתי הייתי חפץ מאד לראות לשון שטר המשכנות שבין הבני והישראל שמא מתוכו יתבאר לנו כוונת הבני המשכן אם היתה לשיוכל לחזור בו קודם השלוש כל הה' שנים שכתבינו ידו ובאל את ביתו ואם היה כן כרא' אין כאן שכירות . או בהפך שהכל נעשה לקנת הישראל ובעל המשכנות וכוונתו היתה לקיים בידו החנות כל הה' שנים ובלא יוכל לחזור בו הבני עד קוף הה' הנים הנה עמו שלם יחזור בו קודם זה הזמן שיחזור לו כל מעותיו . ואם כן הרי כאן שכירות מעניה לה' שנים ולבעתון השכירות לקח החנות ובתורת משכנתא ולזה האחרון השכב כונה . עוד יש לי קשן בענין פרט שנעשה שכפי מה שכתב בשור תורתך באופן השאלה אם הבני לא יחזיר כל מעות המשכנות לישראל אינו יכול להוליא הישראל מהחנו' וכפי מה שאמר הרב רבינו משה ן' אלעזיב ילי' שהישראל שהמשכנות בידו מחזיק בחנות כמאמר הקדמי כראה שלא החזיר לו הבני כל מעותיו ואם כן איפה אינו יודע מה שפק יש בדבר אלא שפשטי' שהישראל שהמשכנות בידו יכול לעמוד בחנו' הנזכ' כל זמן שלא החזירו לו מעותיו ובשביל שכירו' הישראל השני אינו מחייב ללאת הוא מחנותו ולהפסיד מעותיו לו אונם שהמשכנתא אלו לא תקרא שכירו' ואינו ככלל בהשכמ' ושכירות הישראל השני יקרא שכירו' ויראבר הזה השכל נחר עליו היותו אמתי גם הוא מבואר מאד בהשכמה בפ"ג מפרקים . ולא לבד יכול להחזיק בחנות ולעמוד בו כפי ההשכמה אלא שנקרא חפיד וכשר ומה שכתוב שם בתוכו הפרק שנקרא עבריין ושעה דוקא בשיוסף על שכירו' היהודי הראשון כמו שאומר בלשון לעז מ"י אלגוין אוטרי"ו בודי"ו גיל"ה פוגאר"ו ד"י פריס"ו וכו' אבל זה שהיה יושב בחנות בראשונה ויש בתאי עם הבני שיחזיר לו מעותיו והבני אינו מחזירם אליו ודאי ממדת הצדיקים יש בו שחסין על ממונם ואינו מחויב ללאת מחנותו ולהפסיד מעותיו . ואם כן אינו יודע מה שנתפק להם . ואם השאלה היא לאחר עבור הה' שני' אפש' ודאי יש לה מקום אבל אין כראה כן מלשון השאלה אשר לשנת כל זה לא אוכל להשיב כראשר עם לבבי בכדון הזה . האמנם אשתדל להשיב כפי החלוקות שהשיבה דעתי הקלרה . וראשונה אומר שאינו לריך להאריך לדון ולבאר אם בכלל שם שכירות המוחכר בהשכמה לא יכנס משכנתא אם זכה היהודי בעל המשכנות עכה ההשכמו' כי לעשה כי' לעניות דעתי שלא זכה אם יהיה אמת שבכלל כלל לא נכנס שם משכנתא בכלל שם שכירות דאלי דתקון תקון אלי דלא תקון לא תקון וכבר כבוד תורתך הביא ראיות על הדבר גם כמהר"ר יעקב בי רב ילי' האמנם בזמה שאדב' הוא אם המשכנתא כזו בכללה בשם שכירות או לא ואומר כי החלוקו' הנופלו' בנושא הזה שלפניכם הם שלשה :

ראשונה שענינו כל ה' שני המשכנות ויש שפק אם זכה היהודי בעל המשכנות בחזקה החלר וג' שנים אחרי לאחו מהחנות לא יוכל שום יהודי ליכנס בו כדברי ההשכמות

שנית אם אחר עבור שנה או יותר או פחו' החזיר הבני הממשכן המעות לישראל בעל המשכנות אם זכה בחזקה או לא :

שלישית אם בתוך הזמן קודם שיחזיר הבני המעות לבעל המשכנו' בא שני' ושכר החנות הה יתחלק לבי' או שטכר הישראל ולא החזיר הבני הממשכן המעות לישראל בעל המשכנות אחר כך . או שאחר שטכר הישראל החזיר הבני המעות כלו לבעל המשכנות לקנת השוכר . ובאלו החלוקות האחרונו' יש לבאר אם זכה בעל המשכנות בחזקה חזקה גמורה להשאר בחזקה החנות ולשיקרא השוכר עובר . או שאמר בהפך שאין לו שום חזקה כלל והשוכר זכה בחזקה ואם כן יקרא עובר היהודי בעל המשכנו' אם לא יצא מהחנות . או שנאמר שמום אחד מפש לא יקרא עובר אבל החזקה השאר ביד אחד מהם ולריך לבאר מי הוא . אלו הם החלוקות שכראה לעניות דעתי שנופלות בזה הענין ואבאר הדין בכלם בקולר :

ואומר בחלוקה הראשונה שעבר כל זמן המשכנות כראה לעניות דעתי שזה שכירות גמורה היא וחכה הישראל בחזקת החנות חזקה גמורה כשאר כל השוכרים והשכל כן יחייב . גם כבוד תורתך כראה כמודה בזה שהרי נתה טעם בדבריך מפני שאין בכאן כניתא ויכול הבני לשלם לישראל בלי שום כניתא שכראה שאין כאן שכירות כלל ואם כן בכאן שלקח הבני כל מעותיו הרי זו שכירות גמורה ועם היות שאחר כך בבוד תורתך האריכה לדבר דזה נקרא משכנתא ולא שכירות . כראה בעיני כי זה איפשר לאומרו קודם השלוש זמן המשכנות כי אז הדבר הלוי אם יחזור בו הבני ואם כן אין כאן שכירות אבל אחר השלוש זמן המשכנות הרי זה שכירות גמורה גם החכם השלש כעפ"ר יעקב כן כתב בפירוש :

בחלוקה השני' דהיא אם בתוך זמן המשכנות החזיר הבני כל מעותיו לבעל המשכנות . כראה בעיני למעשה שלא זכה היהודי בעל המשכנות בחזקה ויכול כל איש ישראל לשכור החנות ההוא אחר כך והבעש לזה דכראה דאין כאן שכירות כלל ומה שדר בחנות דר בחנות מתנה או בחופן אחר ולא בחנות שכירות כיון שלא נקח ממנו הבני כלל והחזיר לו כל מעותיו . ועם היות כראה שיש לספק בזה ויש לי ראיה לומר שגם זה נקרא שכירות או מכר בדת

חגוים וכמו שהחכיר לפנים עם כל זה למעשה הראשון כראה לי והחכיר המעשה לפנים :

בחלוקה הנלוים והוא שבתוך הזמן בא ישראל אחר ובני החטים מחגוי ולא מחזיר חגוי המעות ליחודי בעל המשכונה כראה בעיני בלי שום ספק שהחזקה היא ביחודי בעל המשכונה ובקרא לדיק וכבר בהיותו מחזיק בחטים וכבר כתבתי זה לתעלה והראיה מהמשכנות עלמן · ולא לבד לזו מחוייב לראה להפסיד מעותיו והחזקה היא שלו בכל זמן המשכונה אלא אפילו אחר כך החזקה היא שלו לגמרה שנים כיון שעבר זמן המשכונה ונשאר המעות ביד חגוי כאשר ביארתי למעלה בחלוקה הראשונה · והשיבר לא כראה עובר על הסכמת כיון שלא הועילו מעשיו גם שמשם שבתחר היה עושה :

בענין החלוקה הרביעית והיא שבתוך זמן המשכונה שבר הישראל הב' והחזי' חגוי המעות כלו לבעל המשכונה לקבת הישראל השובר בזה יש ספק שכיון שהחזיר לו כל מעותיו כי' שלין כאן שכירות כלל ואם כן מחוייב לראה מחמות ולהתה לשובר · ועם כל זה כראה לעניי' דעתי שהחזקה היא ביחודי בעל המשכונה ולא בשובר שהרי אם היה כשלם זמן המשכונה ביד הבעלים חזקה היתה שלו כאשר ביארתי וגם כן כל מלק וחלק ומזמן המשכונה בשכירות יוצא' בה הבעלים כל זמן שלא יחזור בו חגוי ואי' השובר שבבר קודם שיחזי' בו חגוי שבר בזמן שהיה בשכירות ביד הבעלים והוא שלא כדין וכנגד ההסכמה ואיני אומר עליו שיקרא עובר חיו כי מכיון שהבא בזמנה בחזר אינו כן אבל כותבי לומר שלין יכול הוא ליכנס בחנות אחבר ובאחרים בחזקה היחידי הראשון ואין לומר בשלן הדבר המורגל בתקומות בתלמוד וכן הוא פסק הבלכה והוא הוגיל · ואם היה הישראל שבר לי' שהחזיר חגוי המעות לבעל המשכונה היה יכול והיתה החזקה שלו גם עתה שבבר קודם תהיה החזקה שלו · שאם אתה אומר כן בעת שכתוב בהסכמה שבתוך ג' שנים אחר לאת הישראל מהחלר לא יוכל שום יחי' אחר להסכיב אותו החלר כאומר גם כן שאם ישראל שי שבר קולים הבלום שלשה שני החזקה מהראשון שהחזקה היא שלו הוגיל ואם היה שובר אחר הבלום הבלשה שנים החזקה היא שלו וזה שקר : גם כן בטעמא שלפניכו לי לאפשר לומר כן · גם כי בתקומות שבאמר בהם הוגיל והם בפרק אלו עוברין על דין האופה מ"ש לחול ומייתי לה הלמודא בגלה פ"ב ובפסקא שני פ"ח מבואר כי כשאמר אומרים הוגיל הוא בדבר שהחיקון יבא אחר הפעולה כמו בדין המכר האופה מ"ש לחול הוגיל ואי מקלעי ליה הסתא אורחים חזי לאורחים ואינו לוקח היכא דלא אתו כמי אינו לוקח וכל הכהו דמ"ש אתם דמו ליה בהא אבל בכאן שאין תקון לפעולה אחר המעשה הולא לומר שלא לאפשר לעשות הסכירות שבבר היחודי הבני קודם חגרת המעות לישראל הראשון שהו התיקון בכאן כאלו אינו בעולם לי לאפשר לומר הוגיל והוא מבואר מאד והאריכות בו מותר גם אין לומר בכאן דין הוברר הדבר המתחר בהלמוד בתקומות רבים וכי' שכיון שפזר חגוי המעות לישראל הוברר הדבר שבבבר הישראל הבני לא היה בכאן שכירות · כי כל הדבר שבשעת עשייתו הוא דבר שאין יכול האדם לעשותו אלא הדין לי לאפשר שיתבטל אחר כך הרע שבו ויזכה אלא המעשה ההוא עלמו וכבר ביארתי למעלה שהשכירות שבבר הישראל הבני בשעה שעשאו לא היה יכול לעשותו ואם כן לא זכה בחזקה מכאן · ואיני זוכר שום דבר שבשעה עשייתו יהיה ככנד הדין ויוכל להתבטל אחר כך המעשה הרע שבו אולתי בלי שעבר על שבועה שבשעה שעבר עשה שלא כראוי ואם הסיבו לו אחר כך ביטול והעשוכם והמעשה לי' לפי שהחכי' עוקר הבטוע' מעיקרא ולא היה בכאן שבועה כלל ואי"כ לא עבר אבל בטוסא שלפניכו אינו כן גם בתוספות בנימין ליש פרק הבולה בעכין מי שהוא ממחר יש תיקון למאחו והבכלל שכראה לעניות דעתי (נראה) דלא שייך בכאן לומר בלילה ואיכא דומה לכל אותם המקומות שהחבר בהם הדין בתלמוד ועיקרם ביוס עוב פרק מעילין והחלוק שחלק בעוד אורחך לומר דדוקא מכנס המשכנתא הזאת בכלל שכירות אם היתה בה שכירות אבל כיון דליתא בה שכירות כראה ד"ין לאן שכירות בכלל וכן כתב כמהיר יעקב בי רב כראה לי דהא דוקא הוא אם חזר בו חגוי והחזיר המעות לבעל המשכונה קודם שהיה שובר החלות הישראל הבני כי אז לאפשר לחלק ולומר שאם היתה בשכירות אף על פי שחזר בו חגוי הרי אותה שכירות היא כמו שכירות ולא יוכל הישראל הבני לשבור ואם היתה בלא שכירות אין בכאן שכירות כלל כיון שהגוי החזיר כל מעותיו לישראל בעל המשכונה אבל בחלוקה שלפניכו שבבר הישראל הבני קודם שיחזיר חגוי מעותיו לישראל בעל המשכונה כראה שבחוות שכירות היתה אתו אז כיון שעדיין לא חזר בו חגוי ולא היה יכול הישראל הב' לשבור דומה לי ה' פרחים נמשל על ה' שני שהוה זמן כל המשכון' עם לי ב' כרחי' על ב' שנים שעברו . ועוד כראה לעניות דעתי לומר שהחלוק הזה בין היכא דליתא בה שכירות ולשהוקלא המשכנתא שכירו הוא דוקא בישראל שהרבים אסור אבל כשהמשכן הוא גוי דומה לישראל לקחה רבים ממנו הרי החכו' הוא בשכירו' אבל הישראל בשבר הרבים שהיה לו לישראל לקחה מחגוי ועדיפא חלי שכירות משכירות הכנתא לישראל הה שאם דע"מ שהשכירו' היא בפרה אחד ואמר' הם מחילה והמשכן לבעל המשכון' ולחולי הוא דקא מחיל בגיה וגוי היכ' דליכ' שכירות אבל אומרים שהשכירו' הוא בעבדים פרחים כפי שוי שכירות החנות והפרעון שלהם הו' הרבים מעשותיו . ויש לי ראיה והגמרא לקיים דברי אלה שהמשכנתא בלא שכירות בחסר' דמשלקי שהקרי שכירות מכירות לזמן :

לא למלא יותר ובכראה שהוא חסר ·

שקלה ומריא בשלכה אחת אם יש אוכם בקדושין אז לאו וכן בגיטין : והשלכה הסיא היא בירושי' בתרתי דוכתין והוא פלוגתא דרבי יוחנן ור"ל . ונקוף אמונה זו כי' ומכה דהוה מעשה :

קכ **במצוה** ועוסה אלא לקראת נשק בוסקי מפרקי קלעים והרים . אחלרי אחדירי לקולם קול עכות גבורה . בגלמתה של תורה . אקיומה כא . ואבקשה ביכם . כפי אשר תשיג יד דעתי הקלרה · הם מחיתי ואשפרה : בפירוש ירושלמי שבפ' מי שאחז בתופן שיהקיימו דברי הרב רביכו כיקים ז"ל ולא המשך כבגדו מהירושלמי הזה שהיה · ועם היות דעתם רחבה וקולם קול יי' בכח כחמות מים רבים ו כים . ודעתי בפרכם קלרה ולרה ככף אים עולה דולה מפין מפין מכי יס . לקיים דברי תורתם על דל שפתי אבלה הבולה על רוחי לחלכי לא למעשה כי לחם מעשה הבכורה . לקיים כל דבר על התבודה ועל התמורה . ואומר לתשובה הדוחקים שראיתי · בדברי מעלת כבוד תורתך אשר לבבתם כעיתי לדרך אחרת . והם אלו . כי לומר דהרי"ן ז"ל לא ראה הירושלמי שבפרק מי שאחז כאשר כתב החכם הבלם הלוי ילו' קשה בעיני מאד כי הים רב גדול בקי בחדרי התורה . וכל שכן שהירושלמי הזה כתבו הרשב"ם זכרונו לברכה בחדושיו ותמיד היו לפני הרב רביכו כפים זכרונו לברכה ועליהם הים מיקם כידע . ורעה עוד מחת כי גם על הרב בעל העיטור ועל רים כלי' דאם ז"ל מקיים אם יש אוכם בגגין ולא אפשיטא יש לכו לומר כן שלא ראו הירושלמי הכי' שבפרק מי שאחז שאם ראו אותו אין מקום לפקפק בדין הזה כדברי החכם אלו ילו' אלא שבודאי יש לומר דיש אוכם בקדושין ולומר דעשאה דלא אפשיטא מקמי דיש כלי' ודמספקא ליה לבעל העיטור הוא דהירושלמי שבפרק מי שאחז מסתי דאין אוכם ולא מכרעא לאו ז"ל הי מיכאו עיקר ומשום הכי קאי לאו בספיקא . אי אפשר דאי הכי אדמייתי בעל העיטור הזה ירושלמי דפרק האומר סתוך להזה דאתשיל מקמי דיש כלי הוה ליה לאתויי כמי הזה ירושלמי דפרק מי שאחז והוה משמע שפיר דעשאה דמספקא לאו הוא מאכזה מרתי קוגיי וכיון דלא אייתי אלא אחת הוא ירושלמי דפרק האומר משמע דמהזה ירושלמי בלמוד מספקא ליה ומעשים הוא דרבי יוחנן ורים לקים אלכה כרבי יוחנן ואם כן אין אוכם ומאי דקא מפקד רבי יוחנן לבנתיה לאו משום דאם לה לדרים לקים אלא משום שמא יבא בים דין ויסבור כרים לקים וכ' וכדברי הרב רביכו נסים זכרונו לברכה : אי דילמא לא אלא כיון דקא מפקד לבנתיה משמע דאם לה לדרים לקים ואיכא אוכם בקדושין ומשום הכי מספקא לאו ואם כן מוכח בהדיא דאי קושטא דמילתא דמסהוא ירושלמי דפרק מי שאחז משמע דים אוכם בקדושין בדאי לא הוו ידעי ליה רים כלי ולא הרב בעל העיטור חה דבר שאין השכל מקבלו בשום פנים . **ולומר** שהרי"ן ז"ל ראה הירושלמי שבפרק מי שאחז ולא אם ליה אלא לההו' דפרק האומר משום דקאי בדוכתי' וכדברי מעלת כבוד תורתך · גם זה קשה לאומרו דאף על גב דאו דרך מורגל בפוסקים ז"ל · בכאן בטעמא שלפניכו כראה דאי אפשר דכיון דמהזה ירושלמי דפרק מי שאחז משמע דאליבי ר' יוחנן ורים לקים בגרושין וקדושין ושאר מילי מאין לו להרי"ן ז"ל לומר בירושלמי דפרק האומר דדוקא בקדושין פליגי דהא לא מוכח מדוכתים כלל ואף על גב דכתבי פלוגתיהו בקדושין הוא הדין בגרושין ושאר מילי כדמוכח בפרק מי שאחז · ובגלמא אי הוה מוכח מהתם דדוקא בקדושין פליגי הוי אפשר למימר דהכי דהלכתא דאין אוכם בקדושין כיון דהוא דוכתים ולא איתיהו עלה הוא עובדא דההוא בר כם ודיכא דבר כחמן בר יעקב אלא בפרק מי שאחז דלאו דוכתים · אבל כיון דבפרק האומר לא מוכח כלל דלא פליגי אלא בקדושין בהכרח אים לן למימר דבתריהו פליגי כההוא דפר' מי שאחז ומכא ליה להרי"ן מאי דכתיב ואף למי שלא יודע בזה עם שהוא מוכרח לדעתי עם כל זה קשה דהיה לו להרי"ן לחוש לההוא ירושלמי בדבריו לפחות ולומר הכי ואף על גב דבפרק מי שאחז לא משמע הכי וכו' הא דהכא עיקר דהוא בדוכתים וכדומה אבל כיון דלא הזכיר כלל לההוא ירושלמי דפרק מי שאחז משמע דלא קשה ליה כלל מרים לו דלא ידע ליה חה אי אפשר בכזכר · וכל זה כסמדה דהאי דוכתים והאי לאו דוכתים דלפי הכראה כל חד בדוכתים אימר כפי המכירות שבכנו שם · גם בדברי הרב בעל העטור קשה שאם אמת הדבר שדהה הירושלמי שבפרק מי שאחז מקמי הזה דפרק האומר וכדברי כבוד תורתך היה לו לרב ז"ל להביא הזה ירושלמי דפרק האומר סמוך להסיא דכל מכאי שאירע בו אוכם הכאלי בעל לבר מגיגין וקדושין דהוא מילתא פסיקא ולא סמוך להזה דאיתשיל מקמי דיש כלם ולא אפשיטא כיון דהזה ירושלמי הוא מילתא פסיקא ומוכח מכי' לדעת בעל העטור דאין אוכם בקדושין כדברי כבוד תורתך . (עיין בהרמב"ם פרק שני מהלכות אישות ובהרי"ן פרק האומר בהלכות) אבל כראי' דלדעת בעל העטור קפקא הוי אם יש אוכם בקדושין דהא בחריתא דיל ה ומכח הזה ירושלמי שהביא בחבר וכתב הביכו מדעתו הרי"ן ובעל מגיד משנה ז"ל · ומאי דכתב מקודם בדיכי הכאלי · כל הכאלי שאירע בו אוכם הכאלי בעל לבר מגגין וקדושין לאו בחדא מתחיכו אלא הא הי כדיכים והא הי כדיכים בגגין ודאי אין אוכם ובקדושין קפק כאשר יבואר הוא לפנים לעטוני מילי אחריכי דולאי יש בהם אוכם :

ולומר שהרי"ן ז"ל ראה הזה קוגיא דפרק מי שאחז ולא קשי ליה כלל מיכה · זה מקום ביכה · והיא דרך כחוכה : ועל ראה עטרות אמרתם וכמעמוכים אחפשתם · לבקש לזה חופן אי אופכים · זאף אם יהיו על לד הדוחק יש לנו לקבלם בסבר פנים לכבודן של ראשונים · כי גם כבוד תורתך בפונע אי טונע בדבר הזה בתה שפיכשה דברי בעל העטור שלא כדברי הרב רבי' נסים זכרונו לברכה ובעל מגיד משנה כאחר כל שכן אם ישרים מיושבים ותחקרי' והיו נכונים · ולכן אחר בקשה אמחילה לומר כי כבוד תורתכם החזקתם לעשכם

לשמעם כי מה שאמרו בגמרא דרבי יוחנן ורים לקים חיד קבר כרבי שמעון בן גמליאל וחד לא הוא ומשום הסיא פלוגתא גופה דפליגי בקדושין חוכשא כמאן דעבד חו לא ולכא לזה מיכם ועל כן נאה אליבו אלרם הזאת :

(מעות הוא בידי וחזרבי בי)

כי לעי מיאמר דתרי פלוגתי הוו ולאו הא נהא תליא אין קושיא כלל . וכראה לעכיות דעתי שזו היא דעת הרב רביבו כסים זכרו׳ לברכה׳ וכי היכי דכתבו אחרוני הרב ורבי בא דלא קברין כרבי שמעון בן גמליאל לפי גרסת הרמב״ם ״ או דקברין כפי גרסת הספרים לא מיפרשן עיליהו בקוביא הכי כמי רבי יוחנן דקבר כותיהו או ריש לקיש בר פלוגתיה לא ידעינן דוכתא דקאמרי הכין ולכא אמורא דעפרשן עילים בהיא קוביא אלא רב נחמן בר יעקב דעבר עובדא הכין . ורבי יוחנן ורים לקים תרויהו קבירי להו דבאחר עילי אין מקדושין ובגרושין יש טעמת חוכש וחוכשא כמאן דעבד ולא פליגי אלא בקדושין ומהאו טעמא דכתב הרב רביבו כסים ז״ל ובגרושין כמי אליבא דתרויהו ליכא חוכשא לאיש ודוקא לאיש ליכא חוכשא מטעמא דתקנתא דלטעות ופרוטות אבל לאשה דליכא בהיא טעמא כלל דהיא נופה ידעה אי אכיסה אי לא אכיסה אפשר לאיתר דהוא דיכה כשאר עילי דיש טעמת חוכש אי לאו מטעמא דלטעות קא מכוין . ולאיתי שכתב כבוד תורתך בסוף דבריו וזה לשונך וכל שכן דסוף סוף בעיקרא דמילתא קיימא לן דאין חוכש בגרוש דלא כותיה דרב נחמן עד כאן : ונקשה לי בהם דמאי דקיימא לן דאין חוכש בגרוש הוא דוקא לאיש ולא לאשה ומטעמא דכתיבא ולא אליבא הא מילתא אלא נאי הוא אלכי כרבן ולא כרבן שמעון בן גמליאל וכמו שכתב כבוד תורתך עלמו למעלה אבל בטעמא דאין חוכש בגרוש כראה דלא אליבא כלל . ומה שכתב כבוד תורתך מדברי הרב ריב״ם ז״ל וכראה דכיון דתקון רבנן בגרוש אין חוכש וכו׳ דאפילו היכא דליבא לאשה טעמא כגון וכו׳ דהוי גם ע״כ . הספר אינו בידי לראות כל דבריו שאם לא הוסיף בעכין . מכאן אין קושיא כלל לזה שכתבתי דדוקא באיש ליכא לאיפלוגי בין כשהתנה שיהיה גם אם לא יבא ובאכם ולא בא דאיכא טעמ׳ דלטעות ופרוטות . לכשהתנה אם יבא ובאכם ובא דליכא ההוא טעמא אבל באשה דליכ׳ ההוא טעמא כלל לא קאמר . גם מה שהביא ראיה לפכים מדתכן בספרא מי שאחזו הרי זה נערך על מנת שתשמעי לת אבא וכו׳ דמשמע דהאשה והאיש שוים הם בדין האוכש ויבואו שכיהם לא היא דהרב מייתי ראיה לזאי דקס״ד דיש חוכש דודאי אז שוים הם אבל לגיסא דאין חוכש בגרוש וטעמא משום לטעות וכו׳ אבל גדול יש בין אשה לאיש ודוקא באיש אמריכן אין חוכש לא באשה . זה אני אומר באומר כי לא ידעתי אם הוסיף אם על דבריו אלו . וגם עיקרם איני יכול להבין ולריכין לי עיון ובפרט באם שכתב ואפילו רבן שמעון בן גמליאל דפליגי התם וכו׳ לאו משום טעמא חוכש הוא אלא משום דעל מנת שתשמעי לת אבא שני שנים לא משמע ליה אלא באיש דהא קאמר שתשמעי לת אבא ויכולה היא לומר הן לי אביך ואשמעכו ע״כ . וקשה לי איכא כשמת האב דעלה דהא קאמר בברייתא בגמרא הן לי אביך ואשמעכו וכו׳ כשלא יצא שתשמעכו דאיתמר באמצע מאי איכא למימר ולריך לי עיון . כלל הדברים דרבי יוחנן ורים לקים בקדושין דוקא פליגי באמאי דאמר חוכשא כמאן דעבד ולא בגרושין לאיש ולא בכלל שאר הדברים . האמנם יש נוסא פרעי בשאר הדברים ובגרושין לאשה ומולקים בו הם והאמוראים האחרים ולא מעעם דאין חוכש כי בודאי יש חוכש לדעתם אלא שטעם הנוסא ההוא דהוה ליה כאלו התנה בפירוש שלא יוכל לטעון טעמא אותו חוכש . דומה כהוו עובד׳ דהוא בר כם דאקד״ פריעי לאיפלא דאתן דייהיב פריעי לאיפלא ודאי ידע דבאיפלא בלא כראה לא יכיל לטעוני ובודאי דלא אקבי ליה פריעיה אלא אדעת׳ דאי יגיע כראה דליסדר ליה פריעיה . הדא הוא טעמא דהוא מלבי דינגיע כראה . ומעמיה דרב נחמן בר יעקב הוא דאדרבא אי בשאר מילי איכא טעמא חוכש כ״ם הכא דמסתמא מרי דאיפלא לא קביל עליה אלא מאי דהוי בידי׳ ואדעתא דהכי קביל פריעי דאי יגיע כראה דלא להדר פריעי ודומיא דהאי פלוגתא היא פלוגתא דרבן שמעון בן גמליאל במי שהתנה על אשתו שתשמע את אביה דהאשה בגרוש יש לה טעמא חוכש כשאר מילי אי לאו מטעמא דלטעות קא מכוין . ולפי הירושלמי כראה דטעמא דפלוגתא דרבנן ורבן שמעון בן גמליא׳ הכי נמאי דכתיב אם נאמר כיון שאמר לה על מנת שתשמעי את אבא ואת האב או אינו רולה בשמעה דדמי לכראה דאיכא כמה שאמרו בגמרא בבריתא יכולה היא שתאמר הן לי אביך ואשמעכו דומיא ממש דמאי דקאמר רב נחמן הא פלגא אייתי כראה והוה ליה כאלו התנה בפירוש שלא על פי שלא ירלה הוא יתבטל הבע אם לא תשמעכו או כאמר בהפך דאדרבא לא התנה עליה אלא בזה שבידה לבד ואם אמר האב או לא רלה שתשמעכו שיהיה בע אי כמי דטעמא דרבנן הוא משום דלטעות קא מכוין וכגמרא דיכן אבל רבן שמעון בן גמליאל קבר דלא אמריכן לטעות קא מכוין וקבירא ליה כמי דלא אמריכן דהוה ליה כאלו התנה עליה בפירוש שאם לא השמע את אביה אף על פי שיאמר לה אבא ואמר . והשתא אתי שפיר מאי דקאמר קבירן דלא כרבן שמעון בן גמליאל ולא קאמר קבירן כרבנן וכאשר דייק החכ׳ הסכים הכוי יל״ דאי הוי אמר קבירן כרבנן לא הוה יכפיבן מידי להתוא עובדא דקתן דאיפלא דדילמא טעמיהו דרבנן הוא משום דלטעות קא מכוין אבל בשאר מילי כגון עובדא דאיפלא דליכא האי טעמא כ״א אמריכן דהוה ליה כאלו התנה בפירוש שלא יוכל לטעון טעמא אותו אותו אלא אדרבא לא קבל אחר על עלמו לטעות אלא מה שביבו והוא דעת רב נחמן ורים לקים . אבל אדרבן שמעון בן גמליאל כפקא לן שפיר דבהכרח אית לן למימר דקבירא ליה דלא אמריכן לטעות קא מכוין ובגם כן דלא אמריכן מסתמא כיון שאמר על מנת שתשמעי את אבא דהיינו כאלו התנה בפירוש שאם לא יבא בשמשה שיתבטל הבע אם לא יבא דהיינו כאלו התנה בפירוש שאם לא יבא בשמשה שיתבטל הבע דאי לאו הכי לא הוה אמר דמנורתם ומזה הבל שבבי דומה דיש בל רבן שמעון בן גמליאל לדיכא דעובדא דאיפלא

ולהכי קאמר קבירן כרבן שמעון בן גמליאל אי לא קבירן כרבן שמעון בן גמליאל והשתא לפי זה ליכא חלוק כלל בין סוגיא דפרק האומר לקוביא דפר׳ מי שאחזו בדין חוכש הקדושין והפירוש בשכיחס אחד הוא ופסק זרין גם כן כי מה שהוסיפו בפרק מי שאחזו הוא בדין אחר דלא שייך לקדושין ועלה נמי פליגי רבי יוחנן ורים לקים והכא אומרלי דמיתי ״ ויכול הייתי להראות פכים בדומה מעמ לבר׳ הספרים על פי זה הדרך כי לפי הבראה מי שיקיים אותה כראוי הוא דבר ברור ידע כי ממלאת בכל הספרים ובגרסת הרמב״ם זכרונו לברכה לומה הקדים הלאו להן ״ אבל לא ראיתי להכיים עלמי בדבר שאינו מוכרח לאמרו ליבב דברי הרב רביבו כסים זכרונו לברכה ״ כ״ם אחרי שכתב הרמב״ם ז״ל מה שכתב ״ גם על פי זה הדרך יתישבו יותר על פי הפשט כמה גמגומי׳ ים בהלכה ״ ראשונה מי שכריתו לרב נחמן לומר טעם לבעל הדין ״ וגם כן לומה שכה מהלשון שלמעלה אוכשא כמאן דעבד ״ ובמה שכתבתי אחיבב שלהיות שהיה חוכש הוא בר כם דאקדיש פריעי דודאי בר כם אינו עמו מטעם דעל הפחת לא יהב פריעי אדעתא דינגיע בהרא משום הכי קאמר ליה דלאו דיכא הכי אלא הא אלפא אייתי כהרא (מעות הוא בידי וחזרבי בי) ״

עוד דקאמר אשכחת אמר וכו׳ כמי שמולא מליאה דבר אחר דמשמע דלאו האי פלוגתא דבעיל דרבי יוחנן ורים לקים ״ ואף על גב דאפשר לומר דקאמר אשכחת משום רב ורבי בא אתי שפיר טפי השתא דקאי אכלהו בר מרב נחמן ״

וניחא השתא כמי אמאי לא אייתי בפרק האומר הוא עובדא דהתוא בר כם דאקדיש פריעי וכו׳ וכל מאי דאיתמר עליה דלא אלי בפלוגתא דקדושין אבל בגרוש הוי דוכתיה משום פלוגתא דרבן שמעון בן גמליאל ״ ומאן דקשי ליה דאי הכי דלא אלי בפלוגתי׳ דקדושין ויש פלוגתא אחרינא אמאי לייתי בגמרא אתה בפרק מי שאחזו פלוגתא דרבי יוחנן ורים לקים ״ אומר דהא ודאי אף על גב דהוי קשיא לא הוי תיובתא וק״ל לא מפקא מהלכתא דאיכא לאימר דאף על גב דתרי פלוגתי הוי ולא אלי הא בהא מכל מקום הא דמיין אהדדי כמאי דקאמר רבי יוחנן בתרויהו אוכשא כמאן דלא עבד ולדעת ריש לקים אוכשא כמאן דעבד ״ ומשום הכי אקדיש פלוגתא דקדושין לעובדא דהתוא בר כם ״ ואיכי דאיתא קושיא כנגד זה הכלל אלא דלפי הבראה שהרמב״ם זכרונו לברכה משמע דלדעתו כלה חדא פלוגתא היא דקאמר דהא ריש לקים ורב נחמן ים טעמא אוכש אבל אי לאו משום פלוגתא דקדושין ״ ומ״ל דריש לקים קבר ים טעמא אוכש אי לאו משום פלוגתא דקדושין ״ בשלמא ברב נחמן מעובדא דהתוא ברכם מוכח אלא ריש לקים מנא ליה ״ ״ אמאי שאין זה הכרח חזק דאיפשר לומר דלא בריר ליה ז״ל דריש לקים ים טעמא אוכש קבירא ליה כלל אלא מכח רב נחמן בר יעקב דקאמר בגמרא בהדיא דתרויהו קבירי להו חדא מילתא וכיון דקבירא ליה לרב נחמן דים טעמא אוכש הוא הדין ריש לקים ״ ריש פכים לזה ממאי דלא אייתי ראיה ממי הרמב״ם לשנות הבאתא מרבי יוחנן דקבירא ליה אין טעמא אוכש ״ ועם כל זה ודאי מעין דברי הרמב״ם ז״ל לומר דלדעתו כלה חדא פלוגתא היא וראיה עוד לזה שהביא מתלוקת רבי יוחנן ורים לקים בקדושין. ואי דעתו זכרונו לברכה דפלוגתא אחרינא היא למה ליה לאייתויי כלל ״ אלא ודאי כראה דלדעתו זכרונו לברכה כלה חדא פלוגתא היא ועם כל זה איפשר לומר דזהו מה שהדם הרי״ן ולדעתו תרתי פלוגתי הוו ״ וזה יותר קרוב ממה שכתבתי דלא ראה היכולמי :

עוד איפשר לומר דרך אחרת לתרץ גם אם זה והיא זאת כי לפי מה שכתבתי לעלה דעעם הספק בדיכא דהתוא ברכם דאקדיש פריעי לאיפלא הוא אם כאמר בודאי הוה ליה כאלו התנה בפירוש דאי יבבא כהרא דליסדר ליה פריעי אז כאמר דמסתמא מרי דאיפלא לא קביל עליה אלא מאי דהוה בידיה ומהה הלד הבא מחלוקת רבן שמעון בן גמליאל דכשמת האב דמי לכהרא דאיבבא וכן כמי כשלא הלה האב בשמושה אם כן מזה הלד שייכות גדול יש לדין פלוגתא דרבי יוחנן ורים לקים בקדושין אי אוכשא כמאן דעבד אז לא עם המחלוקת האחר דלדעת רבי יוחנן דאמר אוכשא כמאן דלא עבד וקבירא ליה כמי דלא כרבן שמעון בן גמליאל אלא דאמריכן מסתמא כיון דאי איפשר לאשה שתשמע האב אם אי׳ אינו רולה אלא דאמריכן דהוה ליה כאלו התנה בפירוש שאם לא תשמע אינו רולה אלא יהא גם אם כן גם כשקדם על מנת לכוכשה ביום פלוני כיון שאי אפשר לו לכוכשה אם היא לא תרלה מסתמא התנה בכך שהקדושין לא יהיו קדושין אם לא יכבים אותה ביום פלוני אפילו אם היא לא תרלה ולאומר שיאמר דאי אפשר לומ׳ קבירא כזאת דכיון שהיא המעכבת בידו ודא׳ הבכל כוהן דים לו בעכבת אוכש ״ אומר שגם בגמרתכו יש קבירא כמוה והיא כתינה בע״כ לא שמה כתינה בין לענין גנין כשהתנה הבעל על האשה שתתן לו כך וכהנים ונתנה בין לענין קדושין כשכתן הוא לאשה לקיים מנאו שתתנה לתת לה ״ והבעם לזה כדברי המפרשים בגרושין הוא דאשה זו קניים אבל הבעל וקניכו קרייה רחמנא דכתיב כי יקח איש אשה והילכך כשאתה בא לבלקו משלו על כרחו אל תבלקנו ולענין קדושין נמי כשאמר לה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז ונתן לה בעל כרחה לא מקניא היא נופה לו על כרחה ״ הרי בגמרתכו קבירא דומה לקבירת רבי יוחנן המשכה בדין קדושין מקבירתו האחרת במחלקתו האחר עם ריש לקים : ומזה הבל הביאו בפרק מי שאחזו מחלקת רבי יוחנן ורים לקים בדין אם יש חוכש בקדושין קודם המחלקת האחר לומר בממאותו המחלקת כמשך לא כדין המחלקת בענין הקדושין דלדעת רבי יוחנן אפילו שהיא העכב בידו רוכם׳ כמאן דלא עבד עם היות שכפי האמת מחלקתם בדין הקדושין לא היה בחוכי הנמשך מלד האשה עלמה . ואם הייתי בקי בלשון הירושלמי והספר שלפני הי״ נחזקת עוגה הייתי אומר שזהו מה שדייקו בזה בלשון שאמרו בפרק האומר דאין אחת יום פלן ולא הוה כיכשא לי וכו׳ ובפרק מי שאחזו אמרו דאין אחת יום

פלוני

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

פלוגי ולא ככתה לי וכי דמקמע דאפילו שתיה היא המעכנא · ואפילו שתדוי
שזה לא יהיה מוכרח לקבוה המכרות עם כל זה הדבר מעלמו ככון לייסב סברי
סרב רביגו כסים זכרונו לברכה באמרנו דשני מסלוקות הם ומה שהביאו
מכיהם בפרק מי שלחו מעני הסייכות שים לדין חוכם הקדושין עם הא חר ומה
שלמד ממנו והרי הם מזה אלד כמו מחלקת אחד . וגם הרשב"ם זכרונו לברכה
לבנה הזאת הביא שני המחלוקות בפרק מי שלחו . ולעכין הפסק הדבר מבואר
דהלכה כרבי יוחנן דאוכחא כמאן דלא עבד היכא דלא בא האוכח מחמת הלשון .
כדרך הירושלמי דפרק האומר אם כאמר דרבי יוחנן כד מפקיד לבנתיה וכו'
לאו מעוס דחם לדר"ל קאמר לה וכדברי הרב רביגו כסים ז"ל .

אמנם כשהאוכם בא מחמתה שזהו מה שהיספנו ללמוד בפרק מי שלחו
מהמחלקת האחר אין הלכה כמותו אלא כר"ל דאחא כרב כאמן דעבד עובדא
שני והוא בחיאה . גם דבחרתי ליכא דרבא דא תאמרו בגמרא דילן בחיכה
בע"כ פסק רביגו . הלי נאון זכרונו לברכה דשמה כחיכה בודאי . ולדעת פוסקים
אחרים שמא כחיכה מפסק ואזלי' לאמרי' ולאומר שיאמר דאי הכי דפלוגתא דרבי
יוחנן . ורים לקים שייכא לדין כחיכה בע"כ אי שמה כחיכה אי לא אם כן אמאי
לא איתיאו בגמרא דילן על ליסני דרבא דדין כחיכה בע"כ לחיכא פלוגתא דרבי
יוחנן ורים לקים . אומר דהא לא קשיא דאמאי דשייכא הביא פלוגתא לדין כחיכה
בע"כ לאו בפירוש איתיאר דלאו עלה פליגי בפירוש אלא מבלא כמבואר . אי
כמי דכי היכי דלא איתיאו בגמרא דילן פלוגתא דרבי יוחנן ורים לקים בדין אי
אוכחא כמאן דעבד בקדושין או לא הכי נמי לא איתיאו הביא פלוגתא אחריתי .
זהו מה שהשיגה יד דעתי הקלרה בפירוש הירושלמי הזה על פי שטת הרב רביגו
נסים להלכה . ולעכין מעשה כראה שלדעת בעל העטור כוא ספק אם
יש אוכם בקדושין או לא מעמא דכחיבא ועם כל זה בטוסא הוא כעיתי לבי לדברי
סרב רביגו כסים ז"ל דהוו מילתא בטעמא . ובר מן דין דכיון דהרי"ז ז"ל
ראה דברי בעל העטור וכתבם לפסק בגיטין ס"פ כל הגט והדר ביה הוא ז"ל
בקדושין פרק האומר מההוא טעמא דכתב בשי' הירושלמי דודאי ההוא הוא
בחריחא דיליה מטמע דבריו ליה זכרונו לברכה דליכא ספקא כלל . ואפילו לאי
שילה להחמיר לאומר הכשא . בגדון דידן שהחכה האחרון עם האשה בשעת
הקדושין שלא יוכל לטעון שום טעכא אוכם בעולם ועל זה החכאי קבלה הקדושין
כיון דכחתה לאחכויי עם המקדש ודאי קבלה הקדושין מדעתא דאם יאכם
המקדש ולא יקיים חכאו אפילו באוכחא דלא שכיח שלא החקדש לו ודיוק מע'
כבוד תורתך בשום אוכם בעולם כראה בעיני יפה למודה בו וגם אני רמתי
עליו עם היות כי מדאגה מדבר שמא השומע ישמע והחדל יחדל לא עליו לבד
שמכתי ועשיתי אותו שמוכה לטעם הראשון ומשכיהם ביחד ראה לבי להעות לדרך
שהחר וגם הבוש ראיתי כן אחרי ראי הירושלמי שבפרק מי שלחו אף כי לא
למראה עיני הפשוט כי איני חוקע עצמי לדבר הלכה ובפרט בפירוש הירושלמי
כי הוא הדבר אשר אני אומר בו אם כלנו עד יבא דברך ויורי לדק :

שדרך הראשון שכתבתי בזה הוא טעות ומחרני בי . והדרך השני הוא איפשרי
וגם הוא לא כתיב אלבי כראוי :

יש בני אדם מהגים איסור בקלת חלב בבהמה ויש מהגים היתר בחלב הוא
ומחאכלן האוסר בבית המתיר מה דיבו אם לאכול מן המבשיל בלתי שאלה פי
המתיר על החלב ודין כליו של המתיר אם האוסר לכתחלה יכול לבטל בהם
או לאו .

קבא שאלת על דבר שיש מקומות בבהמה שלדעת קלת מהפוסקים הוא חלב .
ולדעת קלתם הוא שומן ויש מדיכות שמהגים בהם לאומרא ויש
שמהגים קולא . האם יכול א' מהמהגי' חומר להתאכלן בבית א' מהמהגי' קולא
על מנת לאכול מפת בבו ומאכל תבשיליו או לא הן שיהיה תבשיל שדרך לתת
בתוכו אותו השומן או תבשיל שאין דרכו בכך אלא שבתבשל בכליו של המתיר :
תשובה הדין הזה לא מלאתי מבואר בספרי הפוסקים שבידינו אף שהוא
דרך כולל ולרי' לכל הזמני' שאשילו ביומי חכמי החלמוד היה כמלא
חלוק מהגים במדיני בעכיני המאכלות פרק קמא דחולין רבי זירא אכל מוגרמת
דרב ושמואל . ומקשה התם ורבי זירא לאו מאחריה דרב ושמואל הוא וכו'
ובפרק אלו טרפות החלוק שבין בני ארץ ישראל לבני בבל בעכין חלב הקיבה
ובפרק כל הבשר בעכין הכחל בקורא לא אכלי כחלי בפומבדיתא אכלי כחלי .
ועוד שם כמי במקומון של ר' יוסי הגלילי היו אוכלי' בשר עוף בחלב : וכן בדוכתי
אחרא בכל אותם המחלוקו' ומהכאי' אמורא' שבשמו בגמרא ובגמרא שם בחולין
ובע"ז בעכיני המאכלות דכפי הכראה היו' עושי' מעשה כל אחד כפי סברתו
ומורי' למעשה לבני עירם . ובפרט כשלא היו רבים מולקים על היחיד דהא
אסיקנא בעכעות פרק קמא בעכין לרם הבא דבים שמאי עשו ועשו ופיבשו
המשרבים דהשם היו עושים מעשה ומורים לאחרים לעשות . אף על פי שב"ש
היו מרובים אלא דבי' שמאי מחדדי טפי : וכיון שהדין הזה הו' כל כך כלל
היה ראוי ביאה בספרי הפוסקים מבואר מה שאינו כן אולי שלפשיטותו אלכם
לא בחבוהו ובגדולי היו מהרי' הבוהגים חומרא מלהתאכלן בבית המקילין זולתי
כמיהיו בעותי' גדולי שלא יאכילו אותם דבר האסור לדעתם . ולכן לריכין אנו
לבקש מקום פשיטות האיסור . גם לבאר התכאים הלריכין לשיהיה מותר לאוסר
לאכול בבית המתיר . גם כבאר אם יהיה הדין שוה בני שבוסג איסור בדבר אלד
מכהג אבותיו שהסכימו באיסור כמו מי שסובר שהדבר ההוא אסור מעיקר הדין .
ואומר שגדולי כשאוכל אחד שבוהג איסור בשאכל פלוני בבית מי שמתיהו שאסור
למתיר להאכיל לאוסר אותו המאכל מעשה ולפני עור ובומי בין כשהאיסור ביכר
בין כשאינו ביכר . והדבר הזה השכל נחר שהוא כן ואין אנו לריכין לראיה
פרטית שהרי דומה לשומע כוס יין לחיר דחכיא בריש עבודה זרה מכין שלא
יוציא אדם כוס יין לחיר תלמוד לומר ולפני עור ולפני שומן מכשול . וכתב עלה
הרב רביגו כסים הם לשונו רבותא קמשמע לן דאפילו כוס יין לחיר לדידן לא
אסור איכא כבסת לי וכי דמקמע דאפילו שתיה היא המעכנא · ואפילו שתדוי
שזה לא יהיה מוכרח לקבוה המכרות עם כל זה הדבר מעלמו ככון לייסב סברי
סרב רביגו כסים זכרונו לברכה באמרנו דשני מסלוקות הם ומה שהביאו
מכיהם בפרק מי שלחו מעני הסייכות שים לדין חוכם הקדושין עם הא חר ומה
שלמד ממנו והרי הם מזה אלד כמו מחלקת אחד . וגם הרשב"ם זכרונו לברכה
לבנה הזאת הביא שני המחלוקות בפרק מי שלחו . ולעכין הפסק הדבר מבואר
דהלכה כרבי יוחנן דאוכחא כמאן דלא עבד היכא דלא בא האוכח מחמת הלשון .
כדרך הירושלמי דפרק האומר אם כאמר דרבי יוחנן כד מפקיד לבנתיה וכו'
לאו מעוס דחם לדר"ל קאמר לה וכדברי הרב רביגו כסים ז"ל .

אמנם כשהאוכם בא מחמתה שזהו מה שהיספנו ללמוד בפרק מי שלחו
מהמחלקת האחר אין הלכה כמותו אלא כר"ל דאחא כרב כאמן דעבד עובדא
שני בחיאה . גם דבחרתי ליכא דרבא דא תאמרו בגמרא דילן בחיכה בע"כ
לאחרים שמא כחיכה מפסק ואזלי' לאמרי' ולאומר שיאמר דאי הכי דפלוגתא דרבי
יוחנן . ורים לקים שייכא לדין כחיכה בע"כ אי שמה כחיכה או לא אם כן אמאי
לא איתיאו בגמרא דילן על ליסני דרבא דדין כחיכה בע"כ לחיכא פלוגתא דרבי
יוחנן ורים לקים . אומר דהא לא קשיא דאמאי דשייכא הביא פלוגתא לדין כחיכה
בע"כ לאו בפירוש איתיאר דלאו עלה פליגי בפירוש אלא מבלא כמבואר . אי
כמי דכי היכי דלא איתיאו בגמרא דילן פלוגתא דרבי יוחנן ורים לקים בדין אי
אוכחא כמאן דעבד בקדושין או לא הכי נמי לא איתיאו הביא פלוגתא אחריתי .
זהו מה שהשיגה יד דעתי הקלרה בפירוש הירושלמי הזה על פי שטת הרב רביגו
כסים להלכה . ולעכין מעשה כראה שלדעת בעל העטור כוא ספק אם
יש אוכם בקדושין או לא מעמא דכחיבא ועם כל זה בטוסא הוא הוא
בחריחא דיליה מטמע דבריו ליה זכרונו לברכה דליכא ספקא כלל . ואפילו לאי
שילה להחמיר לאומר הכשא . בגדון דידן שהחכה האחרון עם האשה בשעת
הקדושין שלא יוכל לטעון שום טעכא אוכם בעולם ועל זה החכאי קבלה הקדושין
כיון דכחתה לאחכויי עם המקדש ודאי קבלה הקדושין מדעתא דאם יאכם
המקדש ולא יקיים חכאו אפילו באוכחא דלא שכיח שלא החקדש לו ודיוק מע'
כבוד תורתך בשום אוכם בעולם כראה בעיני יפה למודה בו וגם אני רמתי
עליו עם היות כי מדאגה מדבר שמא השומע ישמע והחדל יחדל לא עליו לבד
שמכתי ועשיתי אותו שמוכה לטעם הראשון ומשכיהם ביחד ראה לבי להעות לדרך
שהחר וגם הבוש ראיתי כן אחרי ראי הירושלמי שבפרק מי שלחו אף כי לא
למראה עיני הפשוט כי איני חוקע עצמי לדבר הלכה ובפרט בפירוש הירושלמי
כי הוא הדבר אשר אני אומר בו אם כלנו עד יבא דברך ויורי לדק :

שדרך הראשון שכתבתי בזה הוא טעות ומחרני בי . והדרך השני הוא איפשרי
וגם הוא לא כתיב אלבי כראוי :

יש בני אדם מהגים איסור בקלת חלב בבהמה ויש מהגים היתר בחלב הוא
ומחאכלן האוסר בבית המתיר מה דיבו אם לאכול מן המבשיל בלתי שאלה פי
המתיר על החלב ודין כליו של המתיר אם האוסר לכתחלה יכול לבטל בהם
או לאו .

קבא שאלת על דבר שיש מקומות בבהמה שלדעת קלת מהפוסקים הוא חלב .
ולדעת קלתם הוא שומן ויש מדיכות שמהגים בהם לאומרא ויש
שמהגים קולא . האם יכול א' מהמהגי' חומר להתאכלן בבית א' מהמהגי' קולא
על מנת לאכול מפת בבו ומאכל תבשיליו או לא הן שיהיה תבשיל שדרך לתת
בתוכו אותו השומן או תבשיל שאין דרכו בכך אלא שבתבשל בכליו של המתיר :
תשובה הדין הזה לא מלאתי מבואר בספרי הפוסקים שבידינו אף שהוא
דרך כולל ולרי' לכל הזמני' שאשילו ביומי חכמי החלמוד היה כמלא
חלוק מהגים במדיני בעכיני המאכלות פרק קמא דחולין רבי זירא אכל מוגרמת
דרב ושמואל . ומקשה התם ורבי זירא לאו מאחריה דרב ושמואל הוא וכו'
ובפרק אלו טרפות החלוק שבין בני ארץ ישראל לבני בבל בעכין חלב הקיבה
ובפרק כל הבשר בעכין הכחל בקורא לא אכלי כחלי בפומבדיתא אכלי כחלי .
ועוד שם כמי במקומון של ר' יוסי הגלילי היו אוכלי' בשר עוף בחלב : וכן בדוכתי
אחרא בכל אותם המחלוקו' ומהכאי' אמורא' שבשמו בגמרא ובגמרא שם בחולין
ובע"ז בעכיני המאכלות דכפי הכראה היו' עושי' מעשה כל אחד כפי סברתו
ומורי' למעשה לבני עירם . ובפרט כשלא היו רבים מולקים על היחיד דהא
אסיקנא בעכעות פרק קמא בעכין לרם הבא דבים שמאי עשו ועשו ופיבשו
המשרבים דהשם היו עושים מעשה ומורים לאחרים לעשות . אף על פי שב"ש
היו מרובים אלא דבי' שמאי מחדדי טפי : וכיון שהדין הזה הו' כל כך כלל
היה ראוי ביאה בספרי הפוסקים מבואר מה שאינו כן אולי שלפשיטותו אלכם
לא בחבוהו ובגדולי היו מהרי' הבוהגים חומרא מלהתאכלן בבית המקילין זולתי
כמיהיו בעותי' גדולי שלא יאכילו אותם דבר האסור לדעתם . ולכן לריכין אנו
לבקש מקום פשיטות האיסור . גם לבאר התכאים הלריכין לשיהיה מותר לאוסר
לאכול בבית המתיר . גם כבאר אם יהיה הדין שוה בני שבוסג איסור בדבר אלד
מכהג אבותיו שהסכימו באיסור כמו מי שסובר שהדבר ההוא אסור מעיקר הדין .
ואומר שגדולי כשאוכל אחד שבוהג איסור בשאכל פלוני בבית מי שמתיהו שאסור
למתיר להאכיל לאוסר אותו המאכל מעשה ולפני עור ובומי בין כשהאיסור ביכר
בין כשאינו ביכר . והדבר הזה השכל נחר שהוא כן ואין אנו לריכין לראיה
פרטית שהרי דומה לשומע כוס יין לחיר דחכיא בריש עבודה זרה מכין שלא
יוציא אדם כוס יין לחיר תלמוד לומר ולפני עור ולפני שומן מכשול . וכתב עלה
הרב רביגו כסים הם לשונו רבותא קמשמע לן דאפילו כוס יין לחיר לדידן לא
אסור איכא כבסת לי וכי דמקמע דאפילו שתיה היא המעכנא · ואפילו שתדוי
שזה לא יהיה מוכרח לקבוה המכרות עם כל זה הדבר מעלמו ככון לייסב סברי
סרב רביגו כסים זכרונו לברכה באמרנו דשני מסלוקות הם ומה שהביאו
מכיהם בפרק מי שלחו מעני הסייכות שים לדין חוכם הקדושין עם הא חר ומה
שלמד ממנו והרי הם מזה אלד כמו מחלקת אחד . וגם הרשב"ם זכרונו לברכה
לבנה הזאת הביא שני המחלוקות בפרק מי שלחו . ולעכין הפסק הדבר מבואר
דהלכה כרבי יוחנן דאוכחא כמאן דלא עבד היכא דלא בא האוכח מחמת הלשון .
כדרך הירושלמי דפרק האומר אם כאמר דרבי יוחנן כד מפקיד לבנתיה וכו'
לאו מעוס דחם לדר"ל קאמר לה וכדברי הרב רביגו כסים ז"ל .

אמנם כשהאוכם בא מחמתה שזהו מה שהיספנו ללמוד בפרק מי שלחו
מהמחלקת האחר אין הלכה כמותו אלא כר"ל דאחא כרב כאמן דעבד עובדא
שני בחיאה . גם דבחרתי ליכא דרבא דא תאמרו בגמרא דילן בחיכה בע"כ
לאחרים שמא כחיכה מפסק ואזלי' לאמרי' ולאומר שיאמר דאי הכי דפלוגתא דרבי
יוחנן

ומאי טעמא מי לא דמי לשטיא דנרכות פרק כילד מברכין (דף מ"ג ע"ב) דקאמר רב פפא לפי גרסא רש"י זכרונו לברכה מימרא מסתים לרבא דלא אמרה רבא מעולם ואיהו נופים הוה ידע דלא אמרה דקאמר התם רב פפא איקלע לבי רב הונא וכו' שקל רב פפא גרף אהדם ברישא וסדר גרף אשמן אמר ליה לא קבר לה מר אלכה כדברי המכריע אמר ליה הכי אמר רב אלכה כבית הלל . ולא היא לאשתמועי נפשיה הוא דעבד עד כאן : להא מי לא דמי דהתם האיכא טעמא למאי דקאמר מאי דידע הוא דלא הוה מעולם מקום דלא לכסף במאי דמעמא כדפירש רש"י התם הם לשונו ולא היא לא אמר רבא אלכה כבית הלל אלא רב פפא אכסיף לפי שמעתה והשמים עלמו בכך עד כאן ובודאי שלא היתה כונתו לגרוס לאחרים שיעשו מעשה על פיו אבל בכאן בשמואל ליכא ההיא טעמא וכל כונתו היתה לגרוס כרבי אלעזר שיעשה מעשה ויאכל מאי דקבירא ליה דאסור . ולא דמי מי להתיא דפרק מי שהוליאוהו דקאמר ליה רבה לרב יוסף בריתא בשם רבי יוסי וקאמר עלה בגמרא ולא היא לא תביא לה כרבי יוסי אלא כי היכי דלקבל לה מיניה מקום דרבי יוסי כיומקו עמו . דהתם כיון דידע רבה הבריתא שהיא אמתית לא מחזי כשקרא דהדין דין אמת אמכם בכאן דפליגי רב ושמואל בגמרא דכפשיטו ורבי אלעזר קבירא ליה כרב רבה מילתא דתריהא חוי דלימא שמואל שקרא לרבי אלעזר כי היכי דליהדר בה בטעות וליכול דבר האסור לדעתו ואין לומר דזה מוחר לדעת שמואל וכדכתיבנא בקושיא הראשונה . והכני מכיר מיבעי ערכי בכל ובפרע בכם הזוכר ולא ידעתי אם דרך האמוראים הוא בכך ויש מקומות אחרים בתלמוד דומים להא דשמואל ואם ככה הוא כסתלקה קושיתי ודברי הם כפי אותם המקומות שבארתי מכם לבד שאינם דומים לדשמואל ומשום הכי קשה לי בשמואל דליתא אלא דלא הוה כי היכי דליכול רבי אלעזר איסורא לדעתו" . ולומר דמשום הכי קאמר שמואל מאי דלא הוה משום דאכסיף דיהב לרבי אלעזר למיכל ולא אכל ודמי לדרב פפא דאיכסיף אינו מספיק דמעיקרא אדעתא דהכי יהב ליה דאי בעי ליכול ואי לא לא .

והרני בא להשיב על אחרון ראשון כדי ליישב ההלכה ראשונה ואומר דאם ליה לשמואל בריה דאבא בר אבא דליפוק שיקרא מפיומים כדי לגרום לרבי אלעזר שיאכל ומאי דקאמר לרבך יהבים וכו' משום דהוה ידע מרב דאי הוה יהיב ליה דהוה אכיל ויישוב הלשון הוא בשבי פנים לו שפיוקו יהיב ממש . ואמר דיהיב אף על גב דלא יהיב משום דאשב דאי הוה יהיב ליה הוה אכיל והוה ליה כאלו יהיב ואכיל לו שפיוקו יהבית לאו דיהיב ממש אלא כאלו אמר אלו יהבית לרבך היה אכיל . ועתה דאמר שמואל הכי הכא עפי מבשאר פלוגתי דפליג רב עליה הוא ומאי דאמרו בגמרא דהאי מילתא דרב לאו בפיוקו אתמר אלא מכללא דהתוא שיפא ליתמר וכו' ומשום הכי אשב שמואל דרב הוא אכיל דשאני הוא שיפא דכפיש מרייה עפי כדאמר בגמרא ובין לפיוקו הרב רבי' כפיש בשאי דקאמר ולא היא שאני התם דכפיש מרייה דלמדחייה לדרב גופיה הוא דליתמר וכו' ככתוב בפיוקו להלכות בין לפי התוספות דיולה לומר דמכאן אין להוכיח אבל הוא בפי' אמרה כדמוכח בשמוך קליר אדעתיה דשמואל דהדר ביה רב ומההוא טעמא דשאני שיפא וכו' והשתא דברי שמואל על רב הם מעם מעין דברי רב על שמואל שכל אחד מהם היה חושב שידע דעתו של חבירו ולכן אמר שמואל על רב שהוא היה יודע שאם היה כותן לו לאכול היה אוכל על פי מחשבתו שרב חזר בו . ורב גם הוא העיד על שמואל ואמר דהם ליה דלקפי לי וכו' על פי מחשבתו גם כן שלא עלה על דעת שמואל שהוא חזר בו .

כללא דמולתא דשמואל לא הוליא שקר מפיו חס ושלום כפי דעתו אלא שחשב דאי הוה היה יהיב לרב הוה אכיל ורבי אלעזר לא הבין דבריו בשלימות ומשב דמאי דקאמר לרבך יהבים וכו' דיהיב ממש ומשום הכי כשפסר הדברים לפני רב אמר ליה הדר ביה מר ומשמעתיה . דכך וכך אמר לי שמואל . ואף על גב דהבין רבי אלעזר מדברי שמואל דיהיב לרב ממש ואכל אפילו הכי הוא לא אכל דמן שמיא אכריזו עליה דשמואל לא יאוכה לגדיק כל און דאף שב גב דהוה אפשר לרבי אלעזר דליכול ויחזור מסברתו מטעמא דקאמר שמואל דרב חזר בו אפילו הכי מן שמיא הסכימו דלא להדר ביה דהוה ליה חזרה בטעות : ובזה כתישבה הקוגיא גם כסתלקה הקושיא הראשונה . והיתור הקושיא הבאה הוא בזה האופן דאף על גב דדברי שמואל לרבך יהבים וכו' רולה לומר שהיה האיסור ביכר ואכל זאת ההשובה שהשיב רב חס ליה וכו' אי אפשר שהיה אלא כשאין האיסור ביכר דהא פיוקא דליקפי לי אינו רולה לומר שיאמר לו לאכול לבד אלא שהאכילו בפועל ואי לא קבירי ליה לרב ודאי לא אכל ואם הוא לא אכיל לא האכילו שמואל אם כן בהכרח פיוקא דליקפי לי מידי דלא קבירא ליה רולה לומר כשאין האיסור ביכר דאז יאדק לומר שהאכילו בפועל ואכל . וכלפי שאמר ליה רבי אלעזר לרב שאמר שמואל שאכל ורב ידע דלא אכל באיסור ביכר כיון דלא קבירא ליה לא הילרך לבטל דברי שמואל ושלא היו דברים מעולם כשהאיסור היה ביכר אלא אפילו אם נאמר דמאי דקאמר שמואל לרבך יהבית וכו' היה כשאין האיסור ביכר היא ידע דלא אכל ולא היו דברים מעולם דחס ליה לזרעיה וכו' ובזה נתקיימו יפה דברי הרא"ש בדין שני חלוקים ההם' והאיסור' שכתב . ולמי שיקשה בעיניו לקבל פיוקא לרבך יהבית שכתבתי לומר דרך אחרת והיא שפיוקא יהבית הוא כפשוטו דיהיב ממש וקושטא קאמר הה בב' פנים .

הראשון דיהב שמואל לרב דגים שעלו בקערה ממש בכותח אבל לא היה האיסור ביכר וטעמא דיהיב ליה משום דחשב דהדר ביה רב ומטעמי דכתיבנא ואייתי ראיה שמואל לרבי אלעזר אף על גב דהתם לא היה ביכר אתקו משום דאי קושטא הוי דלא הדר ביה רב הוה ליה לרב למידק כד הוה מאכיל ליה שמואל דגים בכותח דילמא עלו בקערה וכיון דאכיל ולא דייק ומשמע דהדר ביה.

האופן הנכי על מי זה הדרך הוא דשמואל יהב לרב דגים בכותח אבל לא עלו בקערה ואפילו הכי אייתי ראיה לרבי אלעזר כדי דליכול ולמיתר

דתיר ביה רב ומטעמא דכתיבנא כיון דלא דקדק רב כך הוה אבל לאו בגים מעולם ומשום דאפילו עלו בקערה מרי לדידה ורבי אלעזר בין שאמר שהכין בין שאמר שלא הכין דבריו ושמל שהאכילו דגים שעלו בקערה בכותח שאל מרב מי הדר ביה והוא אמר דחס ושלום דליפקי לי וכולי והכותח שאם אכל עם שמואל ולא דקדק הוא משום דידע דחס ליה וכו' זה היא דרך שכים ליישב כל הקושיות שהבר ושראשונה כראיה בעיני ליישב דברי רש"י שכתב ולא היו דברים מעולם ובעורר יבורר מכל מקום כתקיימו דברי הרא"ש בשני חלוקות ההיתר והאיסור שכתב מיהו במדין דיקן כראה לעניות דעתי דאיסור ראתיר להאכיל לאוסר כשאין איסור כיכר ביכר בקבל ואת ההתר כשאיסור ביכר לא בקבל דזדאי אפילו היכא דהאיסור ביכר אסיר לו לאתיר להאכיל לאוסר דבלשמא כשהוא אוסר מדעתו היכא לאתיר שמא חזר בו וזהשאתר הראש דאי לא קבירי ליה לא ליכול וכן אמר ליה לדי אלעזר לרב אדר ביה מר משמעתיה וכולי :

אמנם בני האוסר ומתה מנהג אבותיו וכן הוא בזמנכי זה אין כח בידו לאסור

בו וכמו שאסור לו לאכול גם התתיר אסור להאכילו משום ולפני עור וגומר דדמי לעוסים כיון דאין לחיר ובדכתיבנא . ולא לבד אסור התתיר להאכיל לאוסר אותו המאכל אלא שחברו כליו כדין כלים בלועים מן סור וכל דבר שנתבשל בכליו והיו בני יומן אסור לו להאכילו לאוסר , אמנם אם לא היו בני יומן מותר התבשיל לאוסר כיון דהוא בדיעבד . ואם יכול לבשל לכתחלה בכלי כשאינן בני יומן . על מנת שהאכיל לאוסר לריך עיון ובאור רבא לפנים :

אמנם האומר בעלמו אין שפק שהוא אסור להשתמש לכתחלה בכליו של התתיר

אפילו שודאי אינן בני יומן אלא שאם בשל בהם בדיעבד מותר לו לאכול דהא כתבו כל הפוסקים דהא דקיימא לן דמותן טעם לפגם מותר זהו דוקא בדיעבד ולפי לה היא דתניא בסוף עבודה זרה הלוקח כלי חשמש מן הגוים וכו' . דברים שנשתמש בהן על ידי חמין מבעילן וכו' וכלן שנשתמש בהן עד שלא יבעיל וכו' תני חדא אסור ותני חדא מותר לא קשיא הא כמאן דאמר מותן טעם לפגם אסור . הא כמאן דאמר מותן טעם לפגם מותר . הא קמן דאפילו למאן דתני מותר תני בריתא דבריתא אם שדרכו להבעיל יבעיל וכו' עוד הביא הרב"ש ראיה לזה הדין בס' תורת הבית שלו מתחלת עובדא דפרק כל הבשר ההיא פינכא דאיתלמי בה בשרא ביה רבי אמי תברה . ואם איתא דמותן טעם לפגם מותר לכתחלה אמאי תני' לבשייה עד למחר דהוה ליה מותן טעם לפגם אלא שמע מינה לפגם מותר דלכתחלה אסור עד כאן . וכן הרב רביני כסים בפירוש להלכות הרי"ף ז"ל חולין . הביא זאת הראיה לבד : ובראותי דבריהם אלו חזקתם לי מה הולרכו לזאת הראיה הרי יש ראיה אחרת והיא ראי' גמור' פשוטה בלשון התלמוד דעלה דהתיא בריתא דהלוקח כלי חשמש מן הגוים תני חדא מותר וכו' הקשו בגמרא ולמאן דאמר מותן טעם לפגם מותר ניעולי גוים דאסר רחמנא היכי משכחת לה ותרלו אמר רבי חייא בריה דרב הונא לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא דאלו מותן טעם לפגם הוא . מכאן ואילך לבחרי בזירה שאינה בת יומא אלו קדרה בת יומא הרי מבואר דלעולם אסיר לבשל לכתחלה בכלי אסור אפילו שאינו בן יומו דבזרו שאין בן יומו אלו מותן בן יומו ולענין התבשיל לבד יש חילוק דאם הכלי בן יומו התבשיל אסור ואם אלו בן יומו התבשיל מותר והתוס' בתנו בעם לזה הלי לומר לחקל בתבשיל יותר מבכלי ונאמר שהכלי אסיר מכאן והלאה והתבשיל מותר וז"ל לפי שהקדרה היה בת איסור בעוד שהחלה אבל המאכל לא בטלע בו איסור מעולם עד כאן . ועוד הוסיף הרא"ש בפסקיו טעם אחר על זה יעויין שם . וכיון שאלה ראיה פשוטה בלשון התלמוד מה הולרכו הרבנים האלו ז"ל להביא ראיה מהתיא פינכא דלא אתי האיסור אלא מכח דיוק . אם רלו לפלפל בחכמה היה להם להביא זאת הראיה גם כן . וקשה עלי לומ' שלא היה בגרסא ספריהם התיא קושיא ולא התירון בזה וכו' כמו שגם כן אינם נמלאת אותה הקושי' והתירון בכל הספרים למעלה בקונים הגמרא שהיא על מסכת זה הכלל כל שבחכתו בתוכן טעם וכו' שאם הוא עיקר הדין ושם הביאו גם כן כדרב הונא וכו' דאמר לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא דכיון דפריטו להאי בירסה רש"י ובעלי התוספות משמע דהיא בכל הספרים . והיה ראתה לעניות דעתי לומר דמשום הכי הביאו ראיה הלין דבכן קדישי מהתיא פינכא והביאו האחרת שכתבתי ומשום דאיכא עילף מינה ב' דינים חדשים בענין לא הוכל ללמוד אותם מהראיה האחרת והם אלו :

וכל כלי חרס שדרכו להשתמש בו בחמין ואסור להשתמש בו בחמין שדים בשבילה ואין מניחין אותו להשתמש בלוכן מחדא מהרי טעמא אי מטעמא דשמא יבא להשתמש בו בחמין אי מטעמא דכיון שהוא כלי חרס ואינו מידי דפיו לעולם אפילו בלוכן אסור להשתמש בו וכבר למד זה הדין הרב רביו כסים ז"ל מכאן וכתבו במקומו ובפסחים פרק כל שעה .

עוד דין שני שדים יש ללמוד מהתיא פינכא בטעמו שהוא בדין מותן טעם לפגם מותר ואין בידי ראיה לקיימו אלא מכאן והוא דאפילו בכלי הבלוע מאיסורא דרבנן אית לן למימר דמותן טעם לפגם מותר דוקא בדיעבד לא לכתחלה והוא חדוש גדול דהיה כראה לומר דוקא באיסור שבשהכלי בן יומו הוא אסור מן התורה אית לן למגזר בשאינו בן יומו אלו . בן יומו . אמנם באיסור שאפילו בשהכלי הוא בן יומו אינו אסור כי מדרבנן אין לגזור בשאינו בן יומו אלו בן יומא . זה היה כראה לי לומר .

אבל מהתיא פינכא איכא למילף דלאו הכי הוא אלא אפילו בכלי הבלוע מאיסור' דרבנן מותן טעם לפגם דוקא בדיעבד מותר לא לכתחלה דהתיא פינכא לא בלעה איסור תורה דדם שנלאו אינו בשלו אינו מוגר עליו כדאיתא בנמנחות פרק הקומץ רבא ואפילו הכי הבר עם זה הדין הראשון שכתבתי נוסף אחדוש מאד והוא דכלי חרס הבלוע מאיסור אפילו איסור דרבנן לא לבד אסור להשתמש בו בחמין אפילו בשאינו בן יומו

אלא

אלא שדינו בשבירה ואין מכיחין אותו להשתמש בו אפילו בשוק : הרי שני דינים חדשים שלמדנו מעובדא דהתיא פיכחא שאין ללמוד אותם מהראיה האחרת שכתבתי והיא כראה לי דבר יפה לומר דמשום הכי הביאו הרבנים ז"ל ראיה מהאות עובדא ונפרע לקבת הדין השני שהוא בעצמו רולה לומר דבוחן בעשם לפגם מותר בדיעבד דוקא אפילו בחיקור דרבנן :

אמנם אחר כך זכרי ה' ונאו לידי חדושי הרב רביבו כיסים זכרונו לברכה לע"ז וראיתי עם דלא מן השם הוא זה ובעמם ז"ל שלא הביאו אותה הראיה היא משום דאין ראיה נשירה מקומי' הגמרא בקושיא והתירון המכבר וגם לא מהבריתא והיא הראיה הראשונה שכתבתי ללמוד דכשהוא בוחן בעשם לפגם ודאי דאסור לכתחילה דאיכא למידחי ולפי' ולומר דדוקא היכא דהוי ספק בוחן בעשם לפגם כגון דהוי הכלי ספק בן יומו אז אסור לכתחילה אבל היכא דהוי ודאי בוחן בעשם לפגם כגון דמוי הכלי ודאי שאינו בן יומו לא מוכח מהכאו דאסור לכתחילה ומשום הכי הביאו ראיה מהתיא פיכחא חה לשון הרב רביבו כיסים ז"ל עם בחדושיו למעלה בקוביה הגמרא שהיא על משכח זה הכלל וכו' כי בבאן לא דבר דבר . לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא דלאו לפגם הוא פירוש כגון שידוע שכתבשל בה איסור ראיה יום הא אינו ידוע מדאוריתא שרי דסתם כליה אינן בני יומן כמו שכתבתי בראיות ברורות בפ' אין מעמידין אבל מדרבנן הוא שנאסר לבשל בהם לכתחילה ואם בשל בהם מותר וכדאמרינן בשלהי פרקין וכלן שבשל בהן עד שלא הגעיל עד שלא לבן אבי אחא מותר ואוקמינא לה בסוף פרקין כמ"ד בוחן בעשם לפגם מותר ולא תימא דכי אמרינן דמדרבנן אסור לבשל לכתחילה ה"מ משום חשש קדרה בת יומא אבל שידוע שאינה בת יומי' שרי אפילו לכתחילה דליתא אלא ודאי אינה בת יומא אסור לבשל בה לכתחילה מדרבנן ואיתא לדבר מדאמרינן בפרק כל הבשר דהתיא פיכחא וכו' כך שמעתי לזו בשם הרמב"ן ז"ל עכ"ל . ודברי פי חכמים הן אלא שעדיין לריכין אנו לומי שגם שהיה בגרסתם הקושיא והתירון של הגמרא בכאן שלא היה אלשון כמו בספרי' שלנו מכאן ואילך לשתרי אלא שאינה בת יומא לשתרי בזרה שאינה וכו' ועל פי זה היה אפשר לפרש פירושם והולכו לראיה מהתיא עובדא דפיכחא וכו' מכל מקום הדין שראיתי ללמוד מהתיא עובדא דהתיא פיכחא וכו' דאפילו באיסור דרבנן אמרינן דדוקא בדיעבד בוחן בעשם לפגם מותר לא לכתחילה הוא אמתי ומיכרח . לדעת האומרים דהכהו מימרי דזעירי דם שבשלו אינו עובר עליו וכן דם שבלו עוף שאין בדמו כזית אבל בבהמה חייב כרת אם לא קרעו לאחר בשלו עד כאן . והתוספות הקשו עליו עם מקוביא דהקומץ רבה דבהדיא אמרינן דדם שבשלו אינו עובר עליו ופירושו דהתיא דכריתות בלב בהמה חי . וכן כל בעלי החדושין העתיקו הבריתם עם ובחבורם כתבוהו עוד כמה פעמים . גם שקברת הרב רביבו משה בר מיימוני ז"ל היא כקברת רש"י ז"ל הוא מבואר בקדור לשונו ז"ל שכתב בהעתיקו הדין הכ' (בפרק שני מהלכות מאכלות אסורות) וחה לשונו הלב בין לגלי בין לקדרה קורעו ומוציא אח דמו וכו' ואם בשל הלב ולא קרעו קרעו אח' שבשלו ומות' ואם לא קרעו ואכלו אינו חייב כרת שהרי יש בו כזית וכו' עכ"ל . קיבור לשונו זה שכתב דין ואם בשל הלב וכו' ואחר כך ואם לא קרעו וכו' בד"א וכו' מודה בהכרח שדעתו היא שבלב בהמה חייב כרת אפילו אחר בישולו דאלמ"ה היה לו לומר בד"א בלב עוף וכו' אבל אם היה לב בהמה חייב כרת אם אכלו קודם בישול שהרי יש בו כזית וכו' והוא מבואר ופירוש לשונו ז"ל ואם לא קרעו ואכלו אינו חייב כרת דמשמע כרת אינו חייב הא מלקות חייב . ואי ליכא כזית אפי' מלקות אינו חייב הוא בב' פנים אי שבא' דלאו לדיוקא אחא לומי הא מלקו' חייב דודאי אינו חייב כיון דליכ' כזית אלא משום דבבהמה חייב כרת נקט בעוף דאינו חייב כרת הוא הדין דאפי' מלקות אינו חייב . אי שב' והוא הנכון דמשום דבלב יש שני מיני דם דם שבתוך הלב עצמו ועל זה חייב כרת לדעת הרב . ודם המתכנס אליו בשעת שחיטה ועל זה אינו חייב כרת אלא מלקות לדעתו כאשר כתב הוא למעלה שלא כדברי האומרים בהפך ובודאי שבלב העוף אי אפשר שיהיה בו כזית דם ודם שבתוכו אמנם אפשר שאי זה עוף יהיה בו כזית דם ממה שבתוכו ומהמתכנס אליו בשעה שחיטה . ולכך פסק הרב דאינו חייב כרת עליו לעולם ודוקי כרת אינו חייב הא מלקות אפשר שיהיה חייב אי איזה פעם אם יהיה בו דם כזית בין הכל . האריכתי בזה לבאר לתלמידים אבל לשון הרב אף הטעם שאינו מענין שלפניכו שהוא ביאור קברתו ז"ל בדם שבשלו וכבר כתבאר שלדעתו הוא דם נמיר מקדור לשונו כתבר . ועוד יש לכו ראיה נמורה בזאת היא שבתו בכל כפריו לא בחולין ולא בקדשים אותם המיומרות דם שבשלו או דם שמלאו אינו עובר עליו אמנם שלדעתו אינה הלכה והתימא מהרב בעל מגיד משנה זכרונו לברכה (בפרק שני מהלכות מאכלות אסורות בדבור המתחיל אבל אם היה בלב וכו') שאחר שהביא בשאן קבר' אומרי' דדם שבשלו אינו חייב עליו כתב ולא כתבאר זה בדברי רבנו . שהיה לו לומר דברי רבינו אינם כן ולדעתו של הרב דם שבשלו הרי הוא דם נמיר . ועוד היה לו לבאר דעתו ודעתם כפי הקוביא . ואחרי שהוא ז"ל קבר בזה אמרתי אני להאריך בו . וראיתי שבעל מע"ג ל"ת קכ"ז כ' וזה לשונו שביבו בפרק כל הבשר הבב קורעו וכו' אלא שדינו בשבירה ואין מכיחין אותו להשתמש בו אפילו בשוק : הרי שני דינים חדשים שלמדנו מעובדא דהתיא פיכחא שאין ללמוד אותם מהראיה האחרת שכתבתי והיא כראה לי דבר יפה לומר דמשום הכי הביאו הרבנים ז"ל ראיה מהאות עובדא ונפרע לקבת הדין השני שהוא בעצמו רולה לומר דבוחן בעשם לפגם מותר בדיעבד דוקא אפילו בחיקור דרבנן :

אמנם אחר כך זכרי ה' ונאו לידי חדושי הרב רביבו כיסים זכרונו לברכה לע"ז וראיתי עם דלא מן השם הוא זה ובעמם ז"ל שלא הביאו אותה הראיה היא משום דאין ראיה נשירה מקומי' הגמרא בקושיא והתירון המכבר וגם לא מהבריתא והיא הראיה הראשונה שכתבתי ללמוד דכשהוא בוחן בעשם לפגם ודאי דאסור לכתחילה דאיכא למידחי ולפי' ולומר דדוקא היכא דהוי ספק בוחן בעשם לפגם כגון דהוי הכלי ספק בן יומו אז אסור לכתחילה אבל היכא דהוי ודאי בוחן בעשם לפגם כגון דהוי הכלי ודאי שאינו בן יומו לא מוכח מהכאו דאסור לכתחילה ומשום הכי הביאו ראיה מהתיא פיכחא חה לשון הרב רביבו כיסים ז"ל עם בחדושיו למעלה בקוביה הגמרא שהיא על משכח זה הכלל וכו' כי בבאן לא דבר דבר . לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא דלאו לפגם הוא פירוש כגון שידוע שבשל בה איסור ראיה יום הא אינו ידוע מדאוריתא שרי דסתם כליה אינן בני יומן כמו שכתבתי בראיות ברורות בפ' אין מעמידין אבל מדרבנן הוא שנאסר לבשל בהם לכתחילה ואם בשל בהם מותר וכדאמרינן בשלהי פרקין וכלן שבשל בהן עד שלא הגעיל עד שלא לבן אבי אחא מותר ואוקמינא לה בסוף פרקין כמ"ד בוחן בעשם לפגם מותר ולא תימא דכי אמרינן דמדרבנן אסור לבשל לכתחילה ה"מ משום חשש קדרה בת יומא אבל שידוע שאינה בת יומי' שרי אפילו לכתחילה דליתא אלא ודאי אינה בת יומא אסור לבשל בה לכתחילה מדרבנן ואיתא לדבר מדאמרינן בפרק כל הבשר דהתיא פיכחא וכו' כך שמעתי לזו בשם הרמב"ן ז"ל עכ"ל . ודברי פי חכמים הן אלא שעדיין לריכין אנו לומי שגם שהיה בגרסתם הקושיא והתירון של הגמרא בכאן שלא היה אלשון כמו בספרי' שלנו מכאן ואילך לשתרי אלא שאינה בת יומא לשתרי בזרה שאינה וכו' ועל פי זה היה אפשר לפרש פירושם והולכו לראיה מהתיא עובדא דפיכחא וכו' מכל מקום הדין שראיתי ללמוד מהתיא עובדא דהתיא פיכחא וכו' דאפילו באיסור דרבנן אמרינן דדוקא בדיעבד בוחן בעשם לפגם מותר לא לכתחילה הוא אמתי ומיכרח . לדעת האומרים דהכהו מימרי דזעירי דם שבשלו אינו עובר עליו וכן דם שבלו עוף שאין בדמו כזית אבל בבהמה חייב כרת אם לא קרעו לאחר בשלו עד כאן . והתוספות הקשו עליו עם מקוביא דהקומץ רבה דבהדיא אמרינן דדם שבשלו אינו עובר עליו ופירושו דהתיא דכריתות בלב בהמה חי . וכן כל בעלי החדושין העתיקו הבריתם עם ובחבורם כתבוהו עוד כמה פעמים . גם שקברת הרב רביבו משה בר מיימוני ז"ל היא כקברת רש"י ז"ל הוא מבואר בקדור לשונו ז"ל שכתב בהעתיקו הדין הכ' (בפרק שני מהלכות מאכלות אסורות) וחה לשונו הלב בין לגלי בין לקדרה קורעו ומוציא אח דמו וכו' ואם בשל הלב ולא קרעו קרעו אח' שבשלו ומות' ואם לא קרעו ואכלו אינו חייב כרת שהרי יש בו כזית וכו' עכ"ל . קיבור לשונו זה שכתב דין ואם בשל הלב וכו' ואחר כך ואם לא קרעו וכו' בד"א וכו' מודה בהכרח שדעתו היא שבלב בהמה חייב כרת אפילו אחר בישולו דאלמ"ה היה לו לומר בד"א בלב עוף וכו' אבל אם היה לב בהמה חייב כרת אם אכלו קודם בישול שהרי יש בו כזית וכו' והוא מבואר ופירוש לשונו ז"ל ואם לא קרעו ואכלו אינו חייב כרת דמשמע כרת אינו חייב הא מלקות חייב . ואי ליכא כזית אפי' מלקות אינו חייב הוא בב' פנים אי שבא' דלאו לדיוקא אחא לומי הא מלקו' חייב דודאי אינו חייב כיון דליכ' כזית אלא משום דבבהמה חייב כרת נקט בעוף דאינו חייב כרת הוא הדין דאפי' מלקות אינו חייב . אי שב' והוא הנכון דמשום דבלב יש שני מיני דם דם שבתוך הלב עצמו ועל זה חייב כרת לדעת הרב . ודם המתכנס אליו בשעת שחיטה ועל זה אינו חייב כרת אלא מלקות לדעתו כאשר כתב הוא למעלה שלא כדברי האומרים בהפך ובודאי שבלב העוף אי אפשר שיהיה בו כזית דם ודם שבתוכו אמנם אפשר שאי זה עוף יהיה בו כזית דם ממה שבתוכו ומהמתכנס אליו בשעה שחיטה . ולכך פסק הרב דאינו חייב כרת עליו לעולם ודוקי כרת אינו חייב הא מלקות אפשר שיהיה חייב איזה פעם אם יהיה בו דם כזית בין הכל . האריכתי בזה לבאר לתלמידים אבל לשון הרב אף הטעם שאינו מענין שלפניכו שהוא ביאור קברתו ז"ל בדם שבשלו וכבר כתבאר שלדעתו הוא דם נמיר מקדור לשונו כתבר . ועוד יש לכו ראיה נמורה בזאת היא קברתו שלא כתב בכל כפריו לא בחולין ולא בקדשים אותם המיומרות דם שבשלו או דם שמלאו אינו עובר עליו אמנם שלדעתו אינה הלכה והתימא מהרב בעל מגיד משנה זכרונו לברכה (בפרק שני מהלכות מאכלות אסורות בדבור המתחיל אבל אם היה בלב וכו') שאחר שהביא בשאן קבר' אומרי' דדם שבשלו אינו חייב עליו כתב ולא כתבאר זה בדברי רבנו . שהיה לו לומר דברי רבינו אינם כן ולדעתו של הרב דם שבשלו הרי הוא דם נמיר . ועוד היה לו לבאר דעתו ודעתם כפי הקוביא . ואחרי שהוא ז"ל קבר בזה אמרתי אני להאריך בו . וראיתי שבעל מע"ג ל"ת קכ"ז כ' וזה לשונו שביבו בפרק כל הבשר הבב קורעו וכו' ונרסינן עלה בתוספתא כריתות וכו' ופרש"י שעשוה כרת אף לאחר בשלו ורולה לומר שאינו סובר כאותו אמורא שאומ' בהקומץ רבה דם שבשלו אינו עובר עליו וכו' עד הסוף אפס יש ליישב דברי רש"י לדברי הכל וכו' כי' שבא הרב לתת טעם לפברי' רש"י לזה כיון ודאי שאינו מקפיק מה דכתב דמי הכריתו לרש"י לומר דרב אינו סובר כאותו אמורא וכו' אם מתקום הסוגיא דמתחות בעלמה אין לו הסכרח . ואם כונתו לתת הסכרח לרש"י בתומרו שדברי רב הם כולנין אפילו כשאכלו מבשל כמו שהמשנה כוללת ונפרע שעיקר דרך אכילה הוא אחר בישול גם זה אינו מקפיק אם המימרא דדם שבשלו בעקומה ליכא תוכחה דלאו הלכתא היא וכל שכן אי איכא תוכחה בהפך דהלכתא ונהכרח יש לנו לומר דשורש מחלוקתם הוי בסוגיא בעלמה חו היא הלעתה . אמרו שם בפרק הקומץ רבה שדם הקרבן אינו לריך מליחה ולמדוהו ממ"ש הכתוב ולא תשבית מלח וכו' ועל מנחתך ולא תעל דמך והקשה המקשה אלא מעתה דמיעטיה קרא לדם הא לאו הכי הוה אמינא דם לבעי מלח כיון דמלחיה כפק ליה מתורת דם דאמר זעירי וכו' עד סוף הסוגיא שמוך לאמר רב גידל וכו' ואינו לריך להאריך בהבאתה פה . כיון שזכנו הש והרחיב גבולנו בספרים והתלמוד כלו כמלא ביד הכל הודאות לשמו הגדול . האמנם אזכיר מעכיות המלאים בספרי הדפוס הן בגמרא הן ברש"י גם אצל הדבורים הנוספים שם בתוספות אחרות : בגמרא אסר בסוף הסוגיא קודם אמר רב גידל מימרא אחת . וזו היא אמר רב פפא הילכך דם חמור קדוש ואכלו חייב הואיל וכבגדו ראוי בחטאות המילוכות . והמימרא הזאת לריכה לכדון שלפנינו דמתכה למד הרשב"א זכרו' לברכה דליכא למימי' דהכהו מימרי דדם שבשלו ודם שמלאו מיירי בקדשים דוקא אלא כל הסוגיא מדברת בין בקדשים בין בחולין לענין אחר הדם אז איסורו . עוד יש תיבת ודאי מיותרת כדילמא ודאי. עוד יש שני תיבות מיותרות והסרבא אמר בגאי דכתי' דאמר רבא אמר רב מסדא . והלשון המתוקן הוא דאמר רב מסדא וכו' עוד אסר תיבת החילוכות בתה שכתב דם שקרש בחטאות המילוכות . עוד בתקום שכתוב דבר לקיחה לריך שיאמר והאי בר לקיחה וכו' . ברש"י בתחלת הסוגיא אמוך ללא מקבלי עומאה אסר דם שבשלו והוא חופש בגמרא . עוד יש מעות אחרים קטנים והם ניכרים למעיין . תוקפות דם שבשלו אינו עובר עליו דכתיב כי הדם הוא בנפש יכפר בעינן דם הראוי לכפרה וכיון שבשלו לא חזי לזריקה ומלחו כמי דמליח הרי הוא כרותה הקפה אח הדם כמו קפלו תהומות וקס"ד השתא דהקפא בחור מיירי . בחור לא הדר' בחמה הדרא לא הדר לאו דוקא דלאו בהכי חליא אלא כלומר לא הדרא למילחיה בחמה הדרא למילחיה . כאן בחטאות המילוכות כאן בחטאות הפכימיות פרש"י זכרונו לברכה דבחטאות הפכימיות אינו עובר עליו ונעמא כגון שהולך ומפר' ולא נהירא דאם כן בחטאות הפכימיות מי משמע לפי שעת רש"י זכרונו לברכה שאם בשלו לגול הואיל ואאי לגדילה והזאה יהא חייב עליו אם יאכלנו ואין הסוגיא מיכיח הכי מדקאמר לעיל כיון דמלחיה כפק ליה מתורת דם ולא יחייב עליו . ועוד דרבא דידיה אמר אפי' בחטאות הפכימיות ואכלו חייב משמע לפרש"י דרבא ליה דזעירי ונעיל קאמר יחיב רבא וקאמר להא שמעתא משמע דקבירא ליה לרבא כזעירי לכן נראה לי דבזעירי לא פליגי דכולי עלמא היכא דבשלו אינו עובר עליו דמחלק הכא בין חטאות הפכימיות לחטאות המילוכות קאי אקפאו בחמה עד כאן . ועתה על פי זה שכתבו התוקפות קברתם וקברת רש"י זכרונו לברכה בפירו' ההלכה ופרש מחלקתם בדין מבואר וכמעט אין אנו לריכין לחדש דבר וכפי הנראה לא היה להם לבעלי תוקפות זכרונו לברכה בפירו' רש"י שלהם הלשון הכמלא בספרים שלנו והוא הא דאמר זעירי דאם היה להם לא היו לריכין לדייק ממאי דקאמר ונעמא כמו שהילך ומפר' וכפי הספרים שבידינו קברת רש"י יותר מבוארת . אלא שקשה לי למה כתב הא דקתני הקפא אח הדם בחמה שבדעתו אין חלוק עתה בין חמה לאור ונראה דלאו לשלול האור אחא אלא להודיענו בא"ח בחמה דוקא בחטאות המילוכות דהכל חלוי בקפיית הדם ואין חילוק בין חמה לאור . והדומקים שם על פרש"י הם הנכים שכתבו התוס' ועם עיון קל אפשר לישבם דמאי דקאמר כיון דמלחיה כפק ליה מתורת דם זהו לקבירת המקשה דהקשה מדזעירי ולפום מאי דקליקא אדעתיה דזעירי כולל קאמר בכל דם אבל במקבא לא קימא הכי אלא דזעירי לא קאמר אלא בחטאות הפכימיו' ולא קיימא לן כותיה אפילו בהו מהתיא דרבא . ומאי דתירץ מהו דתימא וכו' דמשמע דהתיא דזעירי הלכה' היא זהו מקמי דהקשה עלה מהבריתא ומהתיא דרבי יוחנן אבל אחרי שהקשה עליו . מהבריתא ומדרבי יוחנן והביא מימריה דרבא וכתי' דהתיא דזעירי לאו הלכתא הוא . גם מאי דנראה דקבירא ליה לרבא כזעירי זהו מקמי דאקשו עליה דזעירי מהבריתא ומימרא דר' יוחנן ומקמי דאדכר הוא מאי דקאמר רב מסדא אבל בתר דאקשו עליה ואדכר הוא מדרב מסדא קבירא ליה דלא כזעירי ודלא כרב מסדא ומעמא דאמרינן הואיל ונפסחים כמי קבירי ליה לרב מסדא כהתיא דהאופה מיום עוב לאוכל דלא אמרינן הואיל ולא קיימא לן כותיה . והדוחק על פירוש התוקפות הוא מאי דקאמר בגמרא בחור לא הדר בחמה הדר וכבר הרגישו בי התוקפות ובקשו לישבו בדוחק ועיד טוקיף עתה הכרח לפרש"י מאי דכתי' בעל מע"ג דכיון דדברי רב נראה שהם בכולל ובודאי מדבר בעיקר דרך אכילה הוא אחר הבישול ומקינים מנהגים אין לנו הכרח לומר דליכא מאן דפליג על זעירי ואפשר לפרושי דרבא פליג עליה וקיימא לן כרבא אם כן אין לאוקמי דברי רב כשטמן בכולל ואיהו מי פליג אדזעירי גם נראה לענות דעתי ראיה לפרש"י ז"ל ופסק הרמב"ם ממאי דאמרו בפרק העור והרועע שהביאו שם בפיקקא דוהקיפה הא דהקפא אח הדם ואכלו וכו' ואקשו עלה בשלמא הקפא אח הדם ואכלו כיון דאקפייה אחטאוני אחטאיה משמע דכל שהוא קפוי הוא חבוב דם יותר ולא קא מחלק בין חור למנה וכן פרש"י התם הקשיבו על גבי האור . והתוקפו' כתבו התם הקפאו

נחמס

בחמץ מירי וכו' ולאו במשמע וכחוב למה שסיימו בו והיא דלדעת בעלי התוספות והמדומין מותן מעם לפנם לאסור לכתחלה אפי' כשהכלי בלוע מאיסור דרבנן ורש לו רלים מהסיל פיסכא וכו' ולדעת רש"י והרמב"ם ז"ל אין רלים עמם לאיסור דרבנן ואם יהיה הדין ככה לדעתם ז"ל אף על פי שאין רלים עמם לא מתבאר לי כלל בדברי רש"י • אצנם בהרמב"ם פי"ז להמ"ל כפי מה שכתב פי' לשונו טעמה להיתר יותר מלאיסור האמת שאם היה לו בלוי דעת קצתו מדבריו במקו' אחר שהוא לאסור בשר חייבו מפרשים לשונו הכו' בריש פרק י"ז לאיסו' גם כן שלא בלה לבו הרב דעתו בזה במקום אחר לאיסור כפי שמוסב אלי בדבריו אותו הלשון יותר מורה להיתר מלאיסור • וכל זה בכלי הבלוע מאיסור דרבנן אמנם בכלי הבלוע מאיסור תורה אינה דכולי עלמא נותן טעם לפגם אסור לכתחלה וכן הוא מבואר בדברי הרב רבינו משה בר מיימוני ז"ל סם ובסוף פ"ו שכתב קערה שמלח בה בשר אפילו היתה שועה באבר אסור לאכול בה רותחי לעולם שבשר וכו' מלח לעולם שכתב בכאן היא להודיענו הדין הזה והוא מבואר :

עוד נראה לעניות דעתי מבואר מזה שכתב הרב בכא שגם אותו הדין האמ' שכתבתי שאפשר ללמוד מההוא עובדא דהתיא פיסכא דתבדרא רב אמי דכל כלי חרס שדרכו להשתמש בו בחמין ואסור להשתמש בו בחמין שדינו בשבירה ואין מכמין אותו להשתמש בלונן שאינו אמת לדעת הרב אפילו באיסור תורה שהרי לא העתיק המעשי' של רבי אמי דצריך שבירה אלא המימרא של ר' יוחנן ושל שמואל קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה רותחי אלא שהוסיף היבה לעולם ומהעשה הבכר ומשמע דוקא רותחי אסור אבל לונן מותר ואע"פ שמיבו לרב בהלכות חמץ ומלח שהמימרא הזאת בעלמה בכלי חרס שכתב שם וזה לשונו כלי חרס שנשתמש בהו חמץ בלונן מותר להשתמש בהן אלא בלונן וכו' משמע דאם נשתמש בהן בחמין אסור להשתמש בהם אלא אפילו בלונן יש לנו לומר דשאני התם משום מומרא דאיסור חמץ דמשו' הכי אמי אחמיר מומרא אחריתי והיא דאם נשתמש חמץ בלונן אסור להשתמש אלא בחמין כדמשמע מדיוקא לי אמי משום דהתם אפשר לשמור הכלים לאחר הפסח ולהשתמש בהם אבל הכא אם לא נהיר לו להשתמש בהם בלונן לריכים שבירה אפילו שישתמש בה' לכתחל' בלונן כדיעבד דמי וכן כתב הרב רבינו כסיס ז"ל זה החילוק בפירושו להלכות בפסחים בפרק כל שעה על כושא אחד בשמעתא דתבור ח"ל והא דתניא יולן רבנן דקבדי זה וזה בורס מותר וכתי' ל"ב ישן אמאי יולן דהא איכא זה חה בורס וכו' יש לומר דכי אמרי זה חה בורס מותר הכי מילי בדיעבד אבל לכתחלה לא והכי מוכח בע"ז אבל בחדש לא אמרי' יותר דבריון דלית ליה תקנתא אלא בהתיכה כדיעבד דמי ע"כ , ולפי זה הדיוק שכתב הרב רבינו כסיס עלה דהתיא דפיסכא דבבי אמי דתבדרא קותר מה שכתב הוא עלמו גבי תבור אלא דאית לן למימר דיש חלוק בין שבירה פיסכא שהוא הפסד מוצנו לבהילה תבור וכן כתב הוא עלמו כמי בפי' שם בפרק של שעה עלה דהתיא דקדירות בפסח שבבו ח"ל דאפילו לאחר דאמר נותן טעם לפגם מותר הכי מילי דיעבד אבל לכתחלה לא ואף על גב דלרב אי אפשר שלא נשבור את הקדרה אפילו הכי לא הוי כדיעבד ולאיה לדבר מדאמרינן פרק כל הבשר דהתיא פיסכא וכו' ואי כדיעבד דמי למה ליה למתבדרא לשתייה עד לאחר אלא ודאי פיסכא וקדרה אף על גב דלריך לשברן לאו כדיעבד' דמו עכ"ל . הרי שדייק הרב בלשונו פיסכא וקדרה לומונני תבור שכתב הוא בעלמו בתקוש אחר ומכל מקום מה שכתבתי הוא אמת לדעת הרב רבינו משה בר מיימוני ז"ל דכל דבריהם לענין להשתמש בה בלונן דוקא ולומר שבגזו' שאינו בן יומו אבו בן יומו ושאינו בן יומו לונן אבו חמין ושבשבור הכלי משו' הכי הוא הוא דבר זר ואין הרב רבינו משה בר כחמן ז"ל מודה בו ומאי דתבדרא רבי אמי לדעתו הוא לאוקמי לן דבותן טעם לפגם אסור לעולם לכתחלה לאכוע אלא יבא להשתמש בה בחמין כשבור אותה ולא כחוש לשבירתה האמנם לשבור אותה מנע אלא יבא להשתמש בה בלונן כחוש לשבירתה ואין לשברה ורבי אמי כמי אי הוה בעי למשתייה להשתמש בה בלונן אין הכי כמי דשרי • וכן בכל האיסורים שלהי באיסור חמץ בפסח וכל זה בכלי הישראל הבלועים מאיסור • **אמנם** לקנות כלי יש מן הגויים על מנת להשתמש בו בלונן אסור וכן דייק הרב בריש פרק י"ז לפירושו אין לוקמין כלי חרס שבים מן הגויים וכו' כלומ' אפילו על מנת להשתמש בהם בלונן • האריכתי בכל זה לבאר שברת הרב בשלמות בחלו הדיבים מכל מקום הדין שכתבתי דאליבא דכולי עלמא דבותן טעם לפגם באיסור תורה שדוקא בדיעבד הוא מותר לא לכתחלה הוא מבואר לדעת הרב רבינו משה בר מיימוני בכאן ובריש פרק י"ז ובכדון דידן גם כן נראה דאסור לו לאוסר להשתמש בכליו של אמת ר לכתחלה אבל דכולי עלמא אם האיסור לדעתו הוא איסור תורה ראיתי בספר האגור שכתב בשיטת אלפ"ג בשם גדול הדור אחד הפך מדברי כפי פשטו לשונו שם • והמהבי עליה' ולכן נראה לי שדבריו לריכין ביאור ויישוב • הה לשונו גדול הדור מה"ר יעקב מוכן ז"ל התיר הכלים שמשתמשים בהם הקיבה עם החלב שעליה אשר בקלה מקומות מתיריס החלב ההוא שהוא אחת הקרוס המונח אחת חלב הפרישה כאשר הזכרתי למעלה ורוב העולם עונשים עליו כרת . ומכל מקום אותם הנזהרים ממנו יכולים לאכול בכלים של אותבי החלב ההו' והטעם דאמרי' שאם כלי הגויים אינן זבי יומן והו' הדין כלי ישראל כמי כדאיתא בפ' אגודה עד כאן לשונו • מה שכתב דשאם כלי הגויים אינן בבי יומן הדין עמו ואף על גב דאין כן דעת הרב רבי' משה בר מיימוני כפי הנראה בפרק י"ז מהלכות אסורות שאר כל הפוסקים כתבו כן • גם מה שכתב והוא הדין כלי ישראל נראה שהוא אמת וכבר הביא הוא ראיה מפ' אגודה דכתב כן • ואותו הספר אינו בידי ולא ידעתי על מה הביא זה הדין • ומה שלבי אומר לי שהביא אותו על דין ישראל שלקח כלי חלב במשל שלא היה בלו ובשל בו בשר ולא היו הבעלים לפניהו ואם הוא בן יומו אסור ואם אינו בן יומו מותר ועל זה יפסוק הדין שמותר מעמעם שאם כלי הישראל אינן בבי יומן • ואם על דין זה הבילו לריך ראיה לדבריו דאחלוק יש בין כלי הגויים דאיכא קפקי עובדא קפק אם בשאמם היום קפק אם לא בשאמם ואח"ל בשאמם דבר אחר ואפילו אם בשאמם בדבר אחר אסור שמא בדבר הפוגם מעיקרא דמעמעם אלו הספקות כתבו הפוסקים דשאם כלי הגויים אינן בבי יומן ובכלי אחלב של יש' ליכא אבא קפקי דאי' דיך להשתמש אלא באחלב אמנם לבדון שלפניהו אין לריך ראיה וכל שכן הוא דקפק שמא בדבר אחר אסור מיעומא וקפיקא דשמא בדבר אחר הוי רובא דרוב השמיטו הוי בהתר לזה הישראל האחר ואזלינן בתר רובא ובודאי דאיה לן למימר דשאם כלי אמתיר אינן בבי יומן ואפילו הרמב"ם ז"ל כראה לי שיודה בכאן דהטעם שלא הודה הוא ז"ל לשאר הפוסקים בכלי הגויים דשאמן אינן בבי יומן הוא כפי הנראה לדידי הספקות שכתבו הם אינן שקולים דקפק שמא בדבר אחר הוא מיעוטא דרוב השמים הגויים בכליהם הוא בדבר אסור לישראל גם הקפק האחר דשמא בדבר הפוגם מעיקרו היא מיעוטא ואיכא קפק שקול אלא אד שמא לא בשאמם בו היום אמנם בכאן דאיכא תרי קפקי ודאי שהתר שקולים כלדדי האיסור ואולי יותר כמבואר נראה ודאי שאפילו הרמב"ם ז"ל נראה לי שיודה בכאן דהטעם שלא הודה הוא ז"ל לשאר הפוסקים בכלי הגויים דשאמן אינן בבי יומן הוא כפי הנראה לדידי הספקות שכתבו הם אינן שקולים דקפק שמא בדבר אחר הוא מיעוטא דרוב השמים הגויים בכליהם הוא בדבר אסור לישראל גם הקפק האחר דשמא בדבר הפוגם מעיקרו היא מיעוטא ואיכא קפק שקול אלא אד שמא לא בשאמם בו היום אמנם בכאן דאיכא תרי קפקי ודאי שהתר שקולים כלדדי האיסור ואולי יותר כמבואר נראה ודאי שאפילו הרמב"ם ז"ל נראה לי שיודה בכאן דהטעם שלא הודה הוא ז"ל לשאר הפוסקים בכלי הגויים דשאמן אינן בבי יומן • ומה שכתב זה אותו גדול הדור כדין כתב • אמנם מה שהחיר לבהרים לאכול בכלים של אותבי החלב דמשמע לבתחלה לא ידעתי מנא ליה לרב ההוא אותו ההתר דאף על גב דאין הכלים בבי יומן והוא נותן טעם לפגם דוקא בדיעבד מותר לא לבתחלה כאשר כתבתי • והנראה לומר בהכרח דמאי דכתב הרב יכולין לאכול בכלים של אותבי החלב אינו רולה לומר דיכולים הם לתת המאכל באותם הכלים ולאכול אלא אם נתן א' אחר איזה מאכל באותם הכלים יכולים הם לאכול אותו דהרי זה כדיעבד • וכל כונתו אינה כי אם להודיענו שגם בכלי הישראל נאמר שהם כליהם אינם בבי יומן כמו בכלי הגויים • וגם שכראה דוחק לפרש כן בלשון רולה לומר שמדבר כשכתן אחר המאכל בכלי • מכל מקום הוא מוכרח לשלא כיחס לרב ההוא דבר שהוא ככגד הדין אליבא דכולי עלמא . וכל זה בהקדמת שזה האיסור שיש לשאר האיסורים אמנם אם הדין נותן להקל בזה האיסור יותר מבשאר איסורים ומהלד שיבא לפנים אפשר לפרש הלשון כפשוטו וכמו שיבא • ולפי דרכנו עתה שזה האיסו' שיש לשאר האיסורין הרי כתבאר דהאוסר בעלמו אסור לו להשתמש לכתחלה בכליו של המתיר אפילו שודאי אינן בבי יומן • ולפי מה שכתב הרשב"א ז"ל בספר תורת הבית שלו דאסור לומר לגוי לבשל בכליו אפילו דבר שאין בו משו' בישולי גויים אף על גב דקיימא לן דשאם כליהם אינן בבי יומן שהרי הוא כמבשל הישראל בעלמו לכתחלה והעתיקו הרב רבינו כסיס זכרונו לברכה בפירו' ההלכות לאחולין וילפי לה מהתיא דפר' קמא דחולין הנותן לשכנתו עיסה לאפו' קדרה לבשל אינו אומר לה עשי לי משלי (כי) אומר לשאור ותבלי' שבה וכו' בד"א כשאמר לה עשי לי משלי אבל (לא) אמר לה עשי לי משלי (כי) אומר לשאור ותבלין שבה וכו' ולפי זה הכא מי אסור האוסר לומר למתיר לבשל לו בכלי אפילו שאינם בבי יומן דהו' ליה כאלו בשל הוא בהם לכתחלה • ואפילו במתיר עלמו בלי שיאמר האוסר לבשל יש לספק אם יהיה מותר לו לבשל לכתחלה בכליו שאינן בבי יומן לגרוך האוסר כשמבשל לו לבדו שאם מבשל לו ולאחרים מתיריס אחלינן בתר רובא ומותר אמנם כשמבשל לגרוך האוסר לבדו לגרוך בדיקה ועיון . והנראה שאסור דגזרינן שמא יבא לבשל לגרוך האוסר בקדרה בת יומא כי היכי דגזרו באיסורים הסוו' לכל וכל שכן הוא אלו אם פרעי הדין אם האיסור הזה שיש לשאר האיסורין **אמנם** בזיזה אופן יוכל לאכול האוסר בבית המתיר אומר שאם המתיר הוא אדם מוחזק בכשרות וחכם בדיבים ונודע אליו שזה האכסנאי הוא מאותם הנוהגים איסור באותו המקום באמרו שהוא אלב הרי זה מותר להתאכסן בביתו ולאכול כל מה שנותן לו לאכול • ראיה לזה המעשה בעלמו שכתבתי ודברי רב שאמר חם ליה לזרעים וכו' דלקפי לי • גם יש ראיה ממאי דאמר' במסקנא בפרק קמא דיבמות דבית שמאי עשו כשבראתם בכל אותם הדברים שבחלקו עם בית הלל בלרה הבא והתר בשים ועומאה ועיהה ועם כל זה לא מנעו בית שמאי ליש כשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי ולא מנעו מלעשות עיהרה אלו על גבי אלו • ומעשה שהיו מודיעים להם משמע דחייבין להודיע מה האמר לא אדבבה משם ראיה בהפך מדאמרינן אתם בסוף הבריתא ללמדך שבבה ורעות כוהגים זה בזה לקיים מה שנאמר האמת והשלום אהבו . ואם מן הדין היו חייבים להודיעם והאוסרי' יכולין לסמוך על הודעתם מאי שבחיהו דקאמר ללמדך וכו' לא היא דשבחיהו דקאמר הכא ללמדך וכו' הוא שאפילו בדבר שהיה עושה האוסר מעלמו היה מודיע לו המתיר הוא מעלמו ובדתניא אתם במסקנא ממנו הם מן הודאי ולא מן הסתם . אמנם כשהאוסר כסוך בפירו' על המתיר מחויב המתיר להודיעו מן הדין להפריש ויכול לסמוך הוא עליו אם סותק ואינו אומר לו שאסור כל שכן שיכול לאכול ומה שמאכילו כיון שהמאכיל הוא חכם ובקי בדיבים ויודע גם כן שהאוכל אוסר לעלמו אותו המאכל ואפילו שהמאכסן לא יהיה חכם בדיבי' אלא שהוא מוחזק בכשרות יכול האוסר לסמוך עליו אם מודיעו שאסור לו מאכל פלוני . וגם הכלי שנתבשל בו אותו המאכל אם היא בן יומו דודאי לא חשיד על אפכי עור ונומר אמנם הוא המאכסן היא מסתם עמי הארץ כפי הנראה מהרמב"ם ז"ל אינו יכול לסמוך האוסר על דבריו דמשידי לעבור על ולפכי עור ונומר שהרי כתב בהלכותיו פרק שביעי פרק שמיני ופרק י"א דאדבבה דבריס אין לוקמין במון לארץ עמו' אדם זולתי אם יהיה מוחזק בכשרות ואם בשר ותתיכת דג שאין בה סי' ויין ובגיבה וכפי מה שכתב הרשב"א ז"ל בתשובה ק"ח וח"ה גם בעל מגיד משנה ובעל הגהות ובעל מגדל עוז יליף לה הרב מהתיא דעבודה זרה פרק אין מעמידין תנו רבנן אין לוקמין יין מוכים אלא אם אלתים גביהם בסוריא אלא מן המומחי' דסובר הרב דסוריא לאו דוקא אלא לאעוני ארץ ישראל באותו הזמן והוא הדין כל חולה

לארץ

לארץ ובזמן הזה אפילו בארץ ישראל . ומה דהוסיף הרב וגרע באותם שהתכרו בגמרא והם יין עורים חלב ומלח קלקונדרית חלתית גבינה שהרב הוסיף חמיצי רג ובשר וגרע עורים וחלב ומלח קלקונדרית וחלתית לריך עיון בקלתם כי בקלתם הסבה מבוארת והיא זאת דמה שהוסיף חמיצה רג הוא במקום חלב דבחלב אין לחוש ומהטעם שכתי הוא ז"ל בפרק שליטי . אמנם בחמיצה רג יש להחמיר ואן החמירו בה בגמרא עפי מבחלב לעיל בקמוך דבני חותם בחוך אותם ואולי שבספרו ז"ל היה כתוב חמיצה רג במקום חלב וכן הוא בתוספות בחסר כתבו בחו' : ומה שהוסיף בשר גם כן הוא מטעם דהיו בכלל חמיצות רג . וכן אמרו בגמרא בקמוך חדי גווני בשר . אמנם מה שגרע חמ"מ חלתית ועורים ומלח לריך עיון . ומה שאפשר לומר בהם כפי הכראה הוא דעורים לא כתבו הרב מטום דאינו אסור בכל המקומות שולחי במקומות שמשליכין בו יין וכמו שכתב הרב בפר' אחרון מהלכות אלו (קרוב לסופו ועי"ש בהג"ה ה') ויליף לה ממאי דקאמר בגמרא עורים אומן מותר וכו' וכדכתב הרב רבינו כסיס ז"ל עלה . וטעמו בעלה הוא מטום דאינו כמלא בכל המקומות כי הוא מלח ממקום ידוע כמו שכתב הרב בפירוש המשנה . וחלתית כמי לא כתבו מהאי טעמא גופה דאינו כמלא בכל המקומות וכן דאינו שלא כתב הרב בכל חלכותיו כלל דין איסור אלו הבני דברים וכראה דמהאי טעמא הוא דאינם כמלאים : ולמי שיקשה בעיניו לשמוע כל אלו הטעמים אומר על פי דרך אלו הדברים הנזכר דלא פסיקא ליה לרב דמ"ל דאמרו בגמרא אין לוקחין יי"מ מה"ג בסוריא דה"ה בכל חולי לארץ אלא שפוקי מספקא ליה אי דוקא בסוריא לא מהמתי או אפי' בכל חולה לארץ ומפני ספק זה פסק לחומרא בדבר שאיסורו מגופו כגון הר' שהזכיר דבגינה כמי הרי היא כאיסור' מגופה על פי דעתו של הרב דעשה האיסור מפני שמעמידין אותה בעור קיבה נבלה והרי כלו כגוף נבלה דכל דבר המעמיד אפילו בחלב לא בטיל וכמו שכתב הוא בפירוש המשנה גם בפסק בפרק שליטי . אמנם האחרים איסורי משום חשש תערובת איסור דאפילו בחלב חשש שמא כלו טמא דעיקר מיור ועמא ירוק כדאמרו בגמרא ולכא למיחש אלא לערובי . וכיון שאיסור כלם מפני חשש תערובת פסק בהו לקולא כיון דמספקא ליה . וכן כמי מליחו בגמרא לעיל חומרא בחבית להלריך חותם בחוך חותם כשמפקידי' אותם ביד הגוי מפני שאיסורים מגופם וקולא באחרת שאין איסורים מגופם שרי בחותם אחד : ואף על גב דבגינה כמי אכי לה החם בחכהו רקגיא לחו בחותם א' והרב מבאה בהכהו דאיסורים מגופם לענין באמנות הישראל הטעם הוא משום בגמרא אמרו בגינה מאי טעמא דלא מרח הגוי ומחייף וכו' אמנם לענין באמנות הישר' כראה לרב למנהה עם אותם דאיסורים מגופם ומהטעם שכתבתי . ואי לאו דמקחפיכא מהלין רבנן קדישי עליוכים דלהוי מפקי פולקי דכורא לאפאי הוה אמיכא דלדע' הרב סוריא דוק' ומטעם דחשידי חכוני' שביניהם אבל הכהו מילי דמיתנו בחסיא בריחא לקנותם מהגויים ולחזור למוכרם לישראל ומאי דאסר הרב באותם האחרנא דברים שלא לקנותם כי אם מהמוחזק בכשרות ליף לה מבילים דאסור לקנותם מכל אדם שאינו מומחה עד שיאמר מעל עוף פלוני ועהור הם דלא מלי לאשתמועי וכן קרבי דגים עד שיאמר אני מלחתים כדאיתא בחולין פרק אלו טרפות ובעבודה זרה פ' אין מעמידין וזה דוקא בח"ל וכדאמי' לוקחין בילים בכל מקום וכו' כלומר אפילו בח"ל אבל בארץ ישראל באותו חזמן כלם היו בחזקת מומחין ומבריחא דאין לוקחין וכו' בסוריא יליפינן לה שפיר דמשמע דבארץ ישראל הכל לוקחין דאי איכא שום דבר מאכל שאינם יכולין לקנות בארץ ישראל שלא מן המומחה מפי הוה ליה לחכא לאגמריכן דיכא דארץ ישראל מדיכא דסוריא אלא משמע דבארץ ישראל הכל לוקחין דהכל מומחין ואיסורא דבילים וקרבי דגים הוא בח"ל דוקא וסובר הרב דהוא הדין באותם האחרנא דברים שהוא כתב כיון שאיסורים מגופם כמו הבילים וקרבי דגים ולא לבד מכל לגמרא האיסור בהם מטעם הוא הדין אלא אפילו מכל שכן וק"ו אשתא ומה החם דאיכא קימכים ורובא דבילים וקרבי דגים עהורים הכי הוו ואפילו הכי משום מיעוטא דאיכא עורבא דמי לדיוכא אינו כאמן מי שאינו מומחה עד שיאמר מעוף פלוני ועהור וכן בקרבי דגים עד שיאמר אני מלחתים . כל שכן באלו הד' שאינו כאמן מי שאינו מומח' . ולריך לומר הו דמשום הא' מעמא גופה לא קני באותם האחרנא דברים דליתא אלא דומיא דאני מלחתים דדוקא בקרבי דגים קני משו' דרוב קרבי דאית להו אותם הקימכים הם עהורים אבל באלו האחרנא דברי' דליכא קימכים כמו החם אינו כאמן וכראה דמשום הכי הרב דין חחיכה דג וגבינ' שאינן נקחין אלא מן המומחה בפרק שליטי . דבשלמא דין גבינה שייך החם באותו הפרק דשם כתב איסור גבינת הגויים אבל דין חחיכה דג לא שייך הח' אלא בפרק שני בדין איסור הדגים אלא שסמכו הרב שם לדין איסור קניית הבילים וקרבי דגים ממי שאינו מומחה לומר לנו דכי היכי דאסור בחם לקנות' ממי שאינו מומחה הכי כמי גבינה וחחיכה דג שאין בה קימון דגם הם איסורים מגופם ומכל מקום האיסור לגמרא מהם לא החחר של אני מלחתים וכדומי' דלעולם אין לוקחין אותם אלא מן המומחה אחרכתי בזה כדי למלוא טעם לחוס' שהוסיף הרב על יתר מה"ג שהחזכו בגמרא ולגרעון שגרע מהם . מכל מקום כתב בפירוש שאינם נאמנים בח"ל על אלו שהרבא דברים זולתי המוחזק בכשרות וכדון שלפנינו בכלל בשר הוא ואם כן כל מי שאינו מוחזק בכשרות אינו נאמן . ואף על גב דקאמר החם וכלן אם כהאחרא אבל בעל הבית מותר וכתבו הרב ז"ל שם בפי"א זהו בדבר שהוא אסור לחם וטעמא משום דאינה נופייהו לא אכלי איסורא אבל בכאן שהוא דבר שהם בעצמם מוהגים היתר אינם נאמנין לומר לאוסר שהוא מאכל מותר לו כיון שהם אסורים אלפני עור וגו' וכל זה לדעת הרב רבינו ונסה בר מיימוני ז"ל . אמנם לדעת הראב"ד בהשגותיו נאמן כל אדם זולתי אם כדע בודאי שהוא אסור וכראה שהטעם הוא שסובר הרב רבינו אברהם בן דוד ז"ל דסוריא דוק ! . וכן נראה מדש"י שכתב חנוכים שבסוריא חשידי משמע דהוו ידעי בהכהו חנוכים דחשידי ואי הכי סוריא דוקא קאמר וכן רבים מהפוסקים לא העתיקו הדין הזה . משמע דלאו בכולל על כל חולה לארץ איתמר אלא דוקא לאחנוכים שבסוריא ומבלי ועוברי דגים ליכא למילף איסור דאיתי לן לאיתמר אדרבא דוק לאיתך גיסא דדוקא החם איכו כאמן אלא המומחה משום דאולי הוא עועה וקימך אסיכים אבל באחרנא דברים שהזכיר הרב דליכא מילתא למחלי בה בחירא ולמעטי כאמן כיון דאיכו חשוד ודאי . ולדעתם זכרוכי' לברכה הכל כאמנים זולתי החשוד ומחכיתין דדמאי פרק ד' ומייתי לה בכתובו' פ' שני החמרים שבכנסו לעיר אמר אחד שלי חדש וכו' שלי איב מחוקן ושל חבירו מחוקן איכם כאמנים וכו' דמשמע דאין ע"ה כאמן על שלו אפי' כשמשייעו חבירו יש לנו לומר דעת'דדוקא במעשיאיכו כאמן דכאמרו על כדאבל להחליף ולמכור דבר האסור לא כאמרו . וכן על דבר איסור אחר שלא להאכילו לישראל כלם כאמנים זולתי החשוד והוא הדין בכדון שלפניכו : ולענין מעשה כזה כראה שמי שילא לסמוך על הראב"ד זכרוכו כברכה ולעשות מעשה לקולא על פיו הרשות ביד ו אחרי שהוא היה רב גדול והאיסור הוא איסור דרבנן זולתו במקומו שקבלו עליהם לרב להרמב"ם שראוי' להחמיר להם על פיו . זהו הכראה לענ"ד דעתי בכל זה כפי שרשי הדין ובהקדמה שזה האיסור לאוסר שוה לשאר האיסורים שהם שויים לכל אלא שעדיין יש לי ספק אם יש לאוסר להחמיר בזה האיסור כמו בשאר האיסורים השוים לכל כי אולי אותם הראשונים שהבו חומרא ואסרו לעלמם אותו המאכל לא קבלוהו עליהם לאיסור גמור לאסור פליטתו והמחבשל עמו או הכלים שבחבשל בהם כשבחבשל על ידי אחר שלא בחאמרם ודוקא שלא לאכלו בעצמו הוא שקבלוהו עליהם . והביאני לזה החלוק הנם שאין השכל מקבלו לפי שמלאתי בס' אדם ואות מדפוס בכתיב ע"ו אותו לשון אחר כוסף מבעלי הדפוס על מה שכתב בעל הספר ואוא מועתק מספר האשכל על ענין הדבק בריאה . וזה לשונו הגיד לנו חכם אחד מעיר כרבוכה כי הראב"ד היה מתאחר עם אוכלי הדבק וקושרין לו חחיכת בשר לפיו בחוט אחד לסיתן והיתה מחבשלת בקדרה עם הדבק והיה אוכל אותו הבשר עם החבשיל עכ"ד הא קמן גברא רבה אים אלדיס קדוש הוא דאף על גב דהיה נוהג איסור במאכל והוא הדבק היה אוכל פליטתו במיתו ומאיתו מיתו . אמנם שלבי מלר ומלטער על אשר לא זכיתי לדעת מפי כתבו דאיה ברורה לזה ומקור מולא סברתו זאת שהיא זרה כפי הבר' כי אין עושה כלל לאסור הדבר ולהחיר פליטתו ואם היה הדבק איסור תורה השוה בכל ודאי היה אסור מן התורה אכילת החחיכה והחבשיל המחבשלים עמו לדעת הרוב מהפוסקים כיון שהדבק הוא הרבה והחחיכה המחבשלת עמו הוא דבר מועט גם הדבק היה נותן מעם בחבשיל שאיכו מיתו המחבשלת עמו . ומה שהשכל נותן הוא שהשכל יהיה אסור או הכל יהיה מותר : מכל מקום הוא היה רב גדול בקי בכל החלמוד ספרא וספרי בריתא ותוספתא וודאי שהיה לו ראיה ברורה למעשהו זה חזר כפי הכראה . ומה שאפשר לי לומר לדעת הרב בזה הוא שאיסור הדבק לדעתו קל מאד לכולי לומר שדעתו נוטה להתר . ודוקא בסירכא אמרינן אין סירכא בלא נקב אבל בדבק הוא מחחלת בריאתו . ואפילו אם איכו מחחלת בריאתו הרי הוא כמו האוכל לדופן דהיינו רביתא וכשרה מעשה שהדופן מגין עליה הכי ממי הדבוק לריאה באותם המקומות מגין עליה וכשרה אלא שהיה לו ספק קלא לומר שאולי דיכו כדין הסירכא ומפני זה הספק רלה להחמיר על עלמו וקבל עליו איסור הדבק לחחיכה בעלמה לא לפליטתה והמחבשל עמה ומי שעושה כן מפני הספק הראשון בידו וכל שכן אם אם לדדי הספק איכן שקולין וילף לה הרב מהדמאי דגזרו עליו חכמים מפני הספק ולא גזרו על תערובתו כדאיתא פרק קמא דחולין בחלמוד בבלי ובפרק קמא דדמאי בירושלמי וכתבו הרב רבינו משה בר מיימוני בפרק אחרון מהלכות מעשר ראשון ומיכה ילפינן בחוספות שתערובת פת של גויים מותר ויכול לאכול מי שנזהר מפת של גויים עם מי שאכלו בקערה אחת וכתבותו בעבודה זרה פרק אין מעמידין (דף ל"ח) בשמעתא דאיסור הפת (ובלא מזה בירוש' פרק אין מעמידין דף מ"ל ע"ד ובפרק קמא דשבת דף ג' ע"ג) גם העתיקו בשמם הרב בעל ספר מלות גדול (בלאוין שיתן קמ"ח ועוד קלא מזה בירושלמי פ' כל שעה בפסחים דף כ"ח ע"ד) גם הוא בהסגבותו פר' אחרון מהלכו' מאכלות אסורות והטעם דעל הפת גזרו לא על התערובת . ולפי האמת לאו בכל מילי דרבנן אים לן למימר הכי דוקא במאי דאמרו הם והוא הדמאי שטעם איסורו מפני הספק אמרו לא באיסור אחר דרבנן ואפילו הכי ילפי מיכה בעלי החוספות להחיר תערובת הפת מפני שגזרת איסור הפת לא כתפשטה בכל המקומו' והיא מהלכות שלמה עממים כדאמר בירושלמי אפשר להקל שם ולהחיר תערובת הפת אבל בשאר איסורין אין לו . מכל מקו' לכדון דידן אפש' למילף מיכה וכדכתיבנא ואף על גב דאיכא קולי עובדא בדמאי וליכא למילף לאו לדוכתא אחריתי . מכל מקום הקולא הזאת שפיר מליכו למילפ' מהחם דכי היכי דהחם אינ"ג דהוי ספיקא בדאוריתא ובמילתא דאית בה מיחש בידי שמים דעבל בלי הפרשת חרומות ומעשר במיחה אפילו הכי לא גזרו על תערובת הדמאי משום דלפי האמת אפילו בדמאי עלמו לא הוה לן למגזר דרוב עמי הארץ מעשרים הם אלא משום חומרא הכי ממי בכל מאכל שהוא מוחר ודעת רבים מהפוסקים או לדעתו אם הוא אדם גדול כהראב"ד ז"ל אלא שיש לו ספק קלא יוכל להחמיר על עלמו ולקבל עליו איסור הדבר ההוא לענין גופו בעלמו ולהקל בתערובתו ופליטתו . עד הכה הגיעה יד דעתי הקלרה לחעוות מקור מולא המים החיים ומעין סברת הראב"ד בדבריו אלו שכתב אלא שעוד אני לרי' להאריך ולזכור לי שפירוש לשון אותו החכם שכתב היה מתאחר : וקושרין לו וכו' על פי זה שכתבתי דיליף לה הרב מדמאי והוא אלא היו מבשלים לו במאמרו דאפילו הכי הוה אסור כדאמרינן בפרק קמא דחולין לענין דמאי כיון דאמר לו עשי לי משליכי כאלן דעריב בידים דמי וכבר כתבתיו לענין בישולי גויים . ואפשר שהיה לו ראיה אחרת יותר חזקה מכל מקום לענין מעשהו הרי העיד עליו אותו החכם וגודאי דעדותו אמת . גם העיד לי אשכנזי זקן משכיל וכשר שבמדינת רייטוס יש קלת מקומות שהוהגים איס' בחלב